

Nyílt-tér*)

Nyílt levél Dr. Friedmann Izidor urhoz, a budapesti orth. Chevra elnökéhez

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

Amikor e sorokat intézem Ön-
höz, a Zsidó Ujság nyilvános-
sága után, eltölt engem a Chevra
Kadisa működési irányának
szentséges volta vetett hitem.
Még Nagyváradon hallottam a bu-
dapesti orthodox chevra igaz zsi-
dó gemilusz cheszed irányu
tevékenységéről beszélni, elismer-
éssel és szeretettel. Amikor — im-
már boldogult — sógorom, Müll-
ler Salamon gyógykezelés né-
gett Budapestre készült menni, ter-
mészetesen találta meg a Chevra
Kadisa kezelése alatt álló sza-
natóriumba menjen. Az élet és ha-
lál Urának úgy tetszett, hogy a
sógorom elhagyja a földi bajok
színhelyét. Elhunyt híre Buda-
pestre siettem, hogy intézkedjem
végtisztessége megadása ügyében.
A temetés körüli tapasztalataimra
visszagondolva, eszembe jut a pró-
féta szava: »marti lesolajm,
vehiné már li mór — azt hit-
tem, hogy békében viszontlátha-
tom sógoromat és ime kettős kese-
rűség ért engem« A kettős kese-
rűség elseje a szomorú gyász, a
fiatal hugom özvegyen maradása,
— és második az, hogy a megb.
kedd reggel hunyt el, egy ortho-
dox intézetben és csak szerdán 11-
kor vitették a »bész-chájim«-ba. Az
egész idő a temetési költségek fe-
letti alkudozással, ill. a pénz sür-
gős előteremtésével telt el. A Chev-
rának pénze van szüksége, nagy
céljai elérésére — tudom, — de azt
hiszem, hogy rendkívüli módon vi-
gázni kell arra, hogy a sok
micszvo alapja ne legyen az, amit
bölcseink úgy neveznek: »michzvo
habóba avér« (egy bűn ál-
tal létrejött jött). Most nem arról
van szó, hogy a Chevra a sze-
gény sógorom eltemetéséért
aránylag rendkívül sokat kért és
addig nem is vitette el, míg egy
— nézetem szerint a viszonyainkat
felülmúló — összeget nem raktunk
össze — nem fizettünk ki. Most
arról van szó, hogy az alkudozá-
sok közben az egyik előjáró ur
azt mondta: »ha nem tudnak fi-
zetni, vigyék a neológokhoz.« És

*) E rovatban közöltékért nem vállal
felelősséget a szerkesztőség.

e ponton meg kell kérdeznem Önt,
mélyen tisztelt Elnök Ur, azonosít-
ja magát e felfogással? Ön bizo-
nyára tudja, hogy a Szanhedrin-
gemóre közlése szerint az egyik
tudós azt tanította: nem szabad
vallástalan vallásos mellé eltemet-
ni, sőt a kisebb fokban vallástalan
a nagy fokban vallástalan mellé
sem. Bátor vagyok tehát kérdeznem:
ha valakit méltónak tartanak, hogy
orthodox temetőbe helyezték, sza-
bad-e azt mondani, hogy ha nem
fizet, akkor — menjen a neológok-
hoz? »Keszef metáher?« A
pénz tisztit? A meghatározott ösz-
szeg lefizetése teszi a vallástalan
vallásossá és a meg nem fizetése
a vallástos vallástalanná? Bátor va-
gyok Önt, a zsidó szeretetmunka
vezető egyéniségét kérdeznem: azo-
nosítja-e magát evvel a felfogással,
amely ellenkezik szent hagyomá-
nyainkkal? De akárhogy gondol-
kodik a dologról Elnök Ur, akár
fog válaszolni e soraimra, akár
nem, egyet mondok: ha a mi hit-
községünkben, Nagyváradon, egy
orthodox chevra-előjáróról valaki
azt állítaná, hogy egy idegen vá-
rosbeli s ott elhunyt vallásos em-
ber temetésére vonatkozólag azt
mondta volna, »menjen a neológok-
hoz«, akkor e »rágalomért« ok-
vetlen »din tojre« eté kerülne. Mert
hogy ez valóban megessék, azt er-
kölsi lehetetlenségnek tartaná min-
denki Nagyváradon. Ami az
egyik orthodox hitközségben hal-
latlan, az lehetséges egy másik ortho-
dox hitközségben? Szomorú vol-
na, ha így volna. »Álljatok tisztán
Isten és Izrael előtt«.

Kiváló tisztelettel:
Heller József
Nagyváradról

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vastagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős bo-
riékban válaszleveggyel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetit
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

ÁRSAT keresek, ki nagyot b tiz-
lettel és tőkével rendelkezik. Korcs-
ma, vendéglő-joggal és tőkével
bírok. Ajánlatok »kecskemétvidék«
jeligére (16 fillér portóval) a kia-
dóba kéretnek.

INTELLIGENS, vallásos bócher,
(Chóver) kitünően tanít talmu-
dot, polgárit. Ajánlatok fizetés
megjelölésével Kohn Amrom
Makó, címre küldendők.

ORTH. KOSER közszükségleti cikk
terjesztésére vallásos, ügyes ak-
vizitőröket és vidéki képviselő-
ket keresünk. Leveleket »Szalá-
mgyár« jeligére a kiadóba.

ÁTADÓ régen fennálló fakereske-
dés, mely igen fényes jövőt biz-
tosít, legalább 20.000 pengő kell
az átvételhez. Komoly reflektán-
sok irjanak »Ritka alkalom« je-
ligére, e lap kiadóhivatalába.

SZOMBATOT tartó oly szakmunk-
ások, kik szesz-, bor, sörnagy-
kereskedésben hosszú ideig dol-
goztak, a borkezelést és likör-
gyártást szakértelemmel bírják,
felvétetnek. Cim válaszleveggyel
»Likör« jeligére a kiadóhiva-
talban.

PÉNTEKEN, f. hó 16-án d. e. fél
10 és fél 11 között Cegléd állo-
máson, III. o. váróteremben el-
cserélődött egy barna bőrönd,
kozmetikai cikkekkel, egy telje-
sen hasonló bőröndre, melyben
talisz és almák voltak. Az elcse-
relt bőröndöt kéretik Bellamy
kozmetika VIII. Homok-u. 4 alá
Deutsch Márton címre küldeni,
hol a másik átvehető.

VADONATUJ vilnai שיש t 12 kötet-
ben eladók. Cim a kiadóban.

ALLAST keres tönkrement keres-
kedő. Vallásos, szorgalmas, be-
csületes. Jó ajánlólevelekkel ren-
delkezik. »Vidéki« jeligére vá-
laszbélyeggel.

KELLEMESEN töltheti chanuka es-
tét, ha azonnal megrendeli »A
csodarabbit«. — Ára 2° pengő.
Schwarcz Izidor, tanító, Kiskőrös.

LAKÓTÁRSNAK ajánlikozik fiatal-
ember Budapesten. »Huszonagy«
jeligére a kiadóba.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű la-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomatvány a legkijógtásta-
bul készült Schwarcz Lipót
könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós. Kérjen áraján-
latot.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Orthodox-neológ béke

Vasárnap szép ünnepség kere-
tében avatták fel a pesti izr. hit-
község néhai elnökének, dr. Lederer
Sándornak síremlékét, amelyet a
hitközség költségén emeltek. Mult
héten pedig megalakult az a bi-
zottság, amely dr. Mezey Ferenc-
nek, a kongresszusi országos iroda
elhunyt elnökének akar mellő sír-
emléket állítani. E két név egybe-
állítására felidézni a magyar neológ
zsidóság egy évtizedes mozgalmas
életét, amely időszak a hazai or-
thodoxia számára sem volt egé-
szén közömbös. Ennek bizonyítéka
az, hogy a »Mezey-síremlék bi-
zottság« munkájában részt vesz
az orthodox központi iroda veze-
tője is és — mint ezt megírtuk
— egy Frankl országos elnök,
mint Hartstein ügyvezető alelnök
rokonszenyűk dokumentálására,
pénzadományaikkal járultak hoz-
zá a kegyelet törekvéseinek elő-
segítésére. E nemes gesztus bizo-
nyára annak a ténynek szölt, hogy
dr. Mezey utolsó évtizedbeli mű-
ködése a hazai zsidó felekezeti
szervezetek törvényes alapja vé-
delmében telt el. A Zsidó Ujság
hasábjairól a felekezet jövőjéről
történetirója — merjük mondani, a
legtárgyalagosabban és legőszinteb-
ben — megdudhatja, mint akart a
pesti izr. hitközség elnöke a régi
kongresszusi szervezet helyett új
szervezetet létesíteni és mint küz-
dött elszántsággal Mezey a saját
pozíciójáért, de a kongresszusi
szervezetért is és így tágabb érte-
lemben az orthodoxia szerveze-
téről is. Az akkori rövidlátók érthe-
tellennek találják, miért tartotta a
Zsidó Ujság Mezeynek a becsü-
letes, őszinte neológia álláspontját
hirdető eljárását sokkal rokon-
szenvesebbnek, mint az akkoriban
divatos pesti neológ hitvallomáso-
kat a »Sülchan Aruch« mellett?
Mert mi Mezey legitimizmusában

az orthodox szervezet jogfolyto-
nosságát láttuk megvédelmezve!
Ha az »új szervezet« létrejött
volna, az esetleg súlyos követke-
zményekkel járt volna orthodoxiánk
alkotmányára. Természetesen ta-
láljuk tehát, hogy az orthodoxia
elnöksége kegyelettel van Mezey
iránt, akivel a legélesebb ellentét-
ben állott harminc éven át, amíg
az erőszakos egyesítésnek a hive
volt, de fegyverbarátságba került
az utolsó évtizedben, amikor el-
ismerte az önálló orthodoxia szük-
ségét és létjogosultságát.

Neológ testvéreink pedig e két

név egymásmellé állításából is
láthatják, hogy nem azok szolgál-
ják a belső felekezeti békét, akik
ajkukon a vallásosságot és a kon-
servativizmust hordozzák és min-
den áron el akarják hitetni, hogy
az egész magyar zsidóság ortho-
dox. Az orthodox-neológ békét
azok segítik elő, akik — mint
Mezey Ferenc — tudatában van-
nak annak, hogy egyes fontos
ügyekre egyesíteni lehet az egész
magyar zsidóságot, még ha sértel-
lenül is hágyjuk és letagadni nem
akarjuk a két szervezet között
fennálló különbségeket.

Statisztika az agünök érdekében

A világháború zsidó hadiözve-
gyeinél sokkal szerencsélenebbek
az »agünö«-k, azok az asszonyok,
akiknek férjük sorsáról hiteles hír
nem érkezett, tehát özvegyesük
nem bizonyos, illetőleg nincs be-
bizonyítva. Agünö annyit jelen,
mint »odakapcsolt«, mert valóban
az ilyen asszony oda van kap-
csolva egy élőhöz, aki nem akar
magáról életjelt adni, vagy egy
halotthoz, akinek elhunytáról nincs
hír, esetleg egy messzeföldön levő
höz, ki nem adhat magáról életjelt.

A zsidó törvény szerint az ilye-
nek férjes asszonyoknak hiteles
dok, akiknek nem szabad új há-
zasságot kötniök. E törvény a zsi-
dó családi élet főpillérje, amely-
hez törhetetlenül ragaszkodik az
egész hagyományos zsidóság.
A porosz hitközségek szövetsége
(Landesverband) pár hónappal ez-
előtt felhívást bocsátott ki az ösz-
szes kebelbeli hitközségekhez,
hogy írják össze a területükön el-
temetett hadifoglyok adatait. A hé-
ten kiadott hivatalos jelentés sze-
rint a felszólítás eredménnyel járt.

Mert, bár nem minden község kül-
dötte be az adatait, de a bekül-
dött alapján több asszonyt meg
lehet szabadítani, az agünö állapot
fájdalmas bilincseitől (kaulé igün).

A dolog olyan egyszerű és olyan
nemes, hogy minden ország zsi-
dósága követhetné a példát. Majd-
nem mindenütt megindult a moz-
galom a hősi halottak statisztikája
összeállítására. Az összeállítás
tendenciája az antiszemitizmus
megcáfolása. Természetesen mind-
ez negatív törekvés, mert az an-
tiszemita rosszakaratot különféle
okok fűtik, fajgyűlöletből, vallási
elfogultságból, gazdasági okokból
eredők és ezeket statisztikai ada-
tokkal legyőzni nem lehet. Az
agünök érdekében összeállítandó
statisztika azonban igazán pozitív
munka volna, olyan cselekedet,
amelyre Jirmijohü próféta szavaival
mondhatjuk: beád háchájim
el hámeszim — az élők érdeké-
ben a halottak felé fordul a fi-
gyelem. E téren a modern szer-
vezettség — szolgálatában állhat
az ősrégi szent törvényeknek.

A SzOSz alakuló közgyűlése előtt

Írta: ALEXANDER VILMOS, Sátorlajuhely.

Vasárnapon, december 2-án zászlót bont Budapestén a „Szombattalók Országos Szövetsége”. Hosszu előkészületek és vidéki szervezkedés után megtartja alakuló közgyűlését. Nem kutatom, miért késett oly soká a hivatalos megalakulás és nem kétkedem abban, hogy a mozgalom vezetőjét, a hazai orthodoxia, minden zsidó ügy iránt lelkesedő, vezérférfiát Korein Dezső urat nem terheli mulasztás azért, hogy az éveken át propagált eszme csak most ölt testet. Bizonyára itt is közreműködtek „kulisszatitkok”, amelyekről mi, itt a periferiákon tudomást nem szerzünk.

Mindenki, akiben még a zsidó hit utolsó szikrája szunnyad, aki még nem közönyös a vallás be- vagy be nem tartása iránt, átérzi, hogy

ezen országos akció megindítása égető szükségé vált.

Hogy milyen eredménnyel fogja ez az országos alakulat a szombat

Sonnenfeld főrabbi 80 éves

A palesztinai lakosság nagy elkésztetése mellett is igaz örömet váltott ki a palesztinai orth. zsidóság fejének, Rabbi Jozsef Chájim Sonnenfeldnek 80. születésnapja. A nagy gaon, ki egyébként magyar származású, 50 év óta él Palesztinában. Már sok kitűnő rabbiállást ajánltak neki, de ő inkább kitar a palesztinai szegénységben. Bár sok politikai ellenfele van a cionisták és a mizrachisták között, nagy talmudtudása,

szigorú betartását előmozdítani, illetve a *chilul saboszt* meggátolni, ez attól függ, hogy hányan és milyen lelkesedéssel fognak a mozgalomhoz csatlakozni és a vezetőséget támogatni. A vezetés kipróbált jó kezekben van. Megérdemli, sőt kötelessége minden hithű zsidónak, hogy melléje álljon.

önzetlensége és elvhűsége előtt tisztelettel meghajlanak mindannyian.

A jubiláns minden tiltakozása ellenére sem kerülhette el a szívélyes gratulációkat. Egy hírlapírónak pedig, korát meghazudtoló lendülettel és eréllyel, a következő kijelentéseket tette:

— „Amint *Ezró és Nechemjő* idejében történt, hogy az egész nép összeállott és hűséget fogadtak a szent Tannak, úgy kellene Izrael

Midras-legendák

Írta: MÜLLER JENŐ, Petrozsény I.

A megváltás feltartóztatója

A paradicsom egy kies fekvésű helyén kápráztató szépségű, hatalmas üvegfedelű csarnok látható. E csarnok építésének voltaképeni célja, az Éden arra sétáló gyermekei számára, nagy vita tárgyát képezi. Egyesek téli virágháznak nézik, mások meg lovagló iskolát vélnek rajta felismerni, anélkül, hogy bármelyikük az igazat eltudná találni.

A csarnok padozatán kristálytiszta vizű óriási márványmedence foglal helyet, melyben a mesebeli nagy »Leviáthán« (hal) uszik, várva a megváltás idejét, hogy a szentek részére rendezendő fé-

nyes lakomán elfogyasztassék. A terem egyik sarkában jászolhoz kötve, Messiás számára heverészik szintén várva a megváltás nagy napjára.

A »Leviáthán« és a samár, a világtéremtése óta van e csarnokban bezárva. A hal azzal szórakozik, hogy az óriási medencében ide-oda uszkál. Am a lusta samár egyfolytában alszik. Ha megéhezik, benyújtja száját az örökkétele jászolba, megtölti bendőjét és tovább alszik.

A nagy hal néha magából kikelve teljes erejéből felkiált:

»Hé szomszéd! Meddig tart még a mi fogságunk? Meddig bírja még I-ten kiválasztott népe nehéz szenvedéseit elviselni? Miért nem tér már jó utra, hogy megváltsa magát és egyben minket is? Vagy tán ez már meg is történt és csupán mirőlunk feledkeztek meg?»

A csarnok köfalai szinte megremegtek a »Leviáthán« kiáltásaitól, amit a samár monoton hortyogása követ, tudtára adva a halnak, hogy kiáltásai süket fülekre találtak.

Egy szép napon emberi léptek zavarták meg e halálos csendet. Az ajtó elrozsdásodott zárjában egy kulcs nyikorogva megfordult és két férfi a csarnokba lépett. Az egyiknek galambösz szakála a térdéig ért. A másik még fiatal volt és fekete hajfürtjei vállára omlottak. A két idegen egyenesen el a nagy alvó samárhoz lépett és az aggastyán így szólt:

— »Ime megtelt a szenvedések serlege. Itt a samarad Messiás, menj váltsd meg népedet! —

Amaz szerfelett megörült Élijóhü próféta eme szavainak és lábával nyomban meg is rugta a samarat, hogy felkelte; ám az állat

előkelőinek most is összejönni s ünnepélyesen kinyilatkoztatni, hogy a zsidóság a Tóra összes törvényeit, az elsőtől az utolsóig be akarja tartani. Csak ilyen manifesztáció hozza közel a megváltást. Ha ilyen lenne pélyes vallomás elhangzott volna:

mindjárt az angol okkupáció után, helyzetünk sokkal jobb volna mint most. Ha Palesztinában sok zsidó nem ennék *tréfó t* s nem szegné meg a *saboszt*, már sok ezerrel több zsidó telepedett volna le a Szentföldön. A zsidó orthodoxia hajlandó

volna belépni a Jewish Agency-be, ha biztosítékot nyerne, hogy ott a Tóra törvényei szerint megy minden. A cionisták azonban sohasem akarták komolyan az orthodoxia közreműködését. Sohasem kezdték meg az orthodoxiát a palesztinai munkában.

Csendélet Szatmáron

(Saját tudósítónktól)

A szatmári hitközségben a forrongás egyre tart. Amint a »Zsidó Ujság« megírta a múlt hét vasárnapján megválasztották Guth Sándort elnöknek, azonkívül több előljárót választottak, azok helyébe, akik Freund alelnök ténykedései miatt leköszöntek. Freund vezette u. i. azt a közgyűlést, szeptember 27-én, amely a nagykarólyi főrabbit, R. Joél Teitelbaumt szatmári főrabbinak megválasztotta. A rabbi választás érvényességét a Guth párt megtámadta, míg Guth és társainak megválasztását a szintén tekintélyes Freund párt (a chósizidok pártja) nem ismeri el. A

besztercei országos irodának ezideig még nem sikerült rendet teremteni a hitközségben, ahol ilyen tén a kettészakadás veszélye fenyeget.

A visszas helyzetet még komplikálja a gabella ügye. Freund alelnök elvitette a hitközségi irodából az összes könyveket, a készpénzkészletet és a gabellajegyeket. A gabellajegyek elvitele miatt az a veszély fenyegetett, hogy Szatmár köser hus nélkül marad és ezért az új vezetőség felszólította a hitközség metszőit, hogy a hitközség által nyomtatott új gabellajegyek ellenében kötelesek vágatni. A három metsző azt válaszolta erre, hogy a »bész din«

intézkedése nélkül nem tehetnek eleget a felszólításnak. A bész din azonban elhárította magától az illetékeséget, mire a sakterekkel megállapodás jött létre az új vezetőség részéről, hogy további intézkedésig egyik párt gabellájára sem váganak.

A pártok mindenesetre szeretnének pénzt szerezni a hitközség jövedelméből. Ugylátszik a metszők inkább a Freund párt felé hajlanak, mert az egyik metsző egy Freund párti tag 30,000 lei-es bonja ellenében megkezdte a párt gabella jegyeire való vágást. A helyzet bonyodalmai egyelőre még mindig beláthatatlanok.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

meg sem mozdult. Hiába verte botjával agyba-főbe, — a samár meg sem moccan. Messiás és Elijóhü végre elfáradt már a sok ütésbe, de a hosszufülű rendületlenül tovább hortyogott.

A két férfi bosszankodva iziben I-ten színe elé járult, előadta a történeteket és kérte, hogy arra való tekintettel, hogy Zecharja próféta óta, kinek megjövendölése szerint számárháton fog a Messiás megjelenni, haladottabb lett a világ, engedné meg hát, hogy más, kényelmesebb járművön jöhessen el a Messiás, mert az ezen célból teremtett samarat felébreszteni lehetetlen. Az Örökkévaló azonban a következőket felelte:

— »Mindaddig, míg csak egyetlen samár is lesz a világon, kinek saját kényelme drágább a köz javánál, — a megváltás meg nem történhetik...«

II. Onkelosz

Lévi Onkelosz, a zsidó hitre való áttérése után anyjára megkedvelte a zsidók szent könyveit, hogy a bibliát rövid idő múlva örmény nyelvre ültette át, mely fordítás mind a mai napig ránk maradt és »Targum Onkelosz« néven ismeretes. Onkelosz titokban a Tóra törvényeihez ragaszkodott és áttérését jóideig családjá előtt is elhallgatta. Egy szép napon azonban érthetetlen módon tudomására jutott a samark császárnak, hogy testvéria, Onkelosz, Jákob törzséhez csatlakozott, mire nagy haragra lobbant és nyomban egy szakasz, állig felfegyverezett katonaságot menesztett érte. Midőn a katonák Onkelosznál megjelentek, utóbbi szeretetreméltóan fogadta és helyet kínálta meg őket. Rövid néhány szócsere után On-

kelosz a zsidó vallás fölötti beszélgetésbe elegyedett velük. Megmagyarázott nekik különféle bibliafejezeteket és rámutatott azon nagy lelkiüdvre, mely a tulvilágon a szentekre vár. Ily módon sikerült őket mindinkább magához ragadnia, míg végre követték tettében és szintén zsidó hitre tértek át. Amikor erről Titusz, a gonosz császár tudomást szerzett, majd felforrt a vér ereiben. Tüstént más katonákat küldött érte, de megparancsolta nekik, hogy semmiféle beszélgetésbe ne bocsátkozzanak vele. Onkeloszhoz érve, a katonák szigorúan imigy szóltak hozzá:

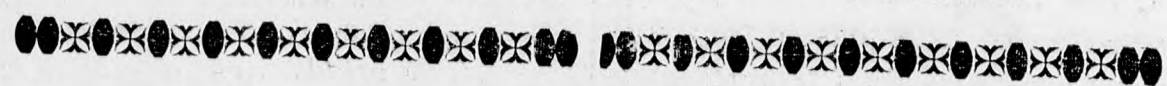
— A császár küldöttei vagyunk. Azonnal tarts velünk!

— Megyek, — felelte Onkelosz. Ám mire elindult velük, már teljesen beesteledett. Körülöttük koromsötétség uralkodott. Jóideig némán lépkedtek, anélkül, hogy

Az asszony aki kosarat és váló-levelet kapott

A varsói rabbiság előtt egy különös eset játszódott le egy *get*-levéllel kapcsolatban. Az eset hőse egy Diamant nevű férj, aki már évtized óta inlézi házastársához azt a kérelmet, hogy váljanak el. De eme kérésre az asszony részéről mindig kosarat kapott. Az elkészeredett férj erre a hasonzenvi, azaz *homoeopathikus* gyógymód alapján (amelynek értelmében a bajt az illető baj előidézésével kell gyógyítani) a kosár segítségével akart szabadulni feleségétől. Az asszony ugyanis üzletbe dolgozott. Egy szép napon a férj hűséges segítőtársa akart lenni feleségének és az üzletből egy nagy kosár feldolgozó holmit hozott neki. A kosár lezárható volt és a kulcsot külön átadta a feleségének papírba begöngyölítve. Az asszony átverte a kosarat és a begöngyölt kulcsot, majd egy idő múlva kivette a kulcsot s mivel a papír nagyon keménynek tűnt fel neki, jobban megnézte, majd megmutatta egy szomszédjának, aki megállapította, hogy az asszony a sok kosár adás után egy kosár átvétellel kapcsolatban átvette kulcs-csomag alakjában a váló-levelet. Természetesen az ass-

zony kétségbeesett jajveszékésben tört ki, de azután mégsem nyugodott bele, hanem elszaladt a rabbisághoz, ahol megállapították, hogy

Anekdóták

A boroszlói rabbi egy jomtovkor az uccán sétált és négy-öt vallástalan hívével találkozott; akik nagyban szivaroztak.

— Gut Sabesz! — üdvözölte őket a pap.

— Miért mondja a rebbe: »Gut Sabesz« — kérdezték — hiszen ma »jomtov« van!

— Bocsanat, — felelt a rabbi, — de mert szivarozni látiak beneteket, csakugyan azt hittem, hogy — szombat van.

Egy cinikus ezt a kérdést adta fel a híres Malbim-nak, a bucaresti rabbinak:

a férj öröme kosár volt. A *get*-levéllel ugyanis többféle hiba találtatott. Elsősorban az, hogy a *get* írása után még több évig laktak együtt és így a tartalék-*get* nem helyes válólevél (*get jason*, lásd *Gitin* 79). De főleg a tanuk helytelen aláírása által vált a *get* érvénytelenné. Mindezek alapján az asszony egyszer kapott kosarat férjétől, de ezental is fog adni neki továbbra is.

— A bölcsek azt tanítják, hogy ha egy »talmid chóchómt« látunk, föl kell állni előtte, de más helyen azt mondják, hogy ha egy kóbor kutya jön és az ember fél tőle, hirtelen le kell ülni. Na és ha most egyszerre lát meg az ember egy talmudtudóst és egy kutyát, mit kell akkor csinálni?

— Ilyen esetekben, — mondja az írás, — a nép szokásához kell igazodni. Hát gyere most velem az uccára... és majd meglátjuk, mit csinálnak az emberek.

Szőgyénben meghalt Nachme Brocken, aki nagyon gazdag em-

ber volt. Az örökösök szép gyászbeszédet rendeltek neki és az egész hitközség kíváncsi volt, mit fog mondani a rabbi, mert a boldogult bizony nem tartotta valami nagy tiszteletben a vallás parancsait.

Legnagyobb meglepetésre a pap azt mondotta a ravatalnál, hogy nagyon vallásos ember volt, hogy sohasem irt és sohasem pipázott szombaton. A hívők a temetés után felháborodva tetek szemrehányást a rabbinak.

— Hogy dicsérhetett úgy, egy olyan pogányt, mint amilyen az a Brocken volt?!

— Hát mit mondtam? — válaszolt a rabbi. Azt mondtam, hogy szombaton nem pipázott. Hiszen nem pipált ő hétfőn se és csütörtökön se, mert nem volt pipás ember. És mit mondtam még? Hogy nem irt szombaton? Hát hogyan irhatott volna? Hiszen egész életében egy írástudatlan analfabéta volt...

Egy műkedvelő író magyarázatot irt a Misléhez, Salamon király művéhez és Ijov könyvéhez, azután fölkereste a frankfurti rabbit, Pinches Hurwitzot és ajánlást kért tőle a két könyvhöz. A rabbi csak az utóbbi széferhez irt előszót. Mikor a szerző megkérdezte, miért nem ajánlja a Mislét is, a rabbi így felelt:

— Ijov oly végtelen sokat szenvedett, hogy egy vagy több csapással több, már tökéletesen mindegy neki, de a boldog Salamon királyt meg akarom óvni egy ilyen magyarázat elszenvetésétől.

— Micsoda az? — kérdezték Onkelosztól.

— Ez egy »mezüzó«.

— Mit jelent az, »mezüzó«?

— A földi berendezkedés szerint — felelte Onkelosz, — a király a palota legbensőbb termeiben szokott tartózkodni, míg szolgálai a külső termekben szoktak őrt állani. Másképp bánik ám az Örökkévaló az Ő szolgálival: Őket helyezi a belső termekbe, maga pedig kint a ház bejáratánál őrködik fölöttük.

Ahogy a katonák a szavakat hallották, ledobták fegyvereiket és és könyörögtek Onkeloszhoz, térítse át őket is a zsidó hitre.

Onkelosz teljesítette kérésüket és a császár nem mert többé katonákat meneszteni érte.

tották őket, hogy — ők is prozelitákká váltak.

A császár haragját ez természetesen növelte és iziben más katonákat menesztett Onkeloszért, de szigorúan megparancsolta nekik, hogy Onkelossal egy árva szót ne váltsanak, annak egyetlen szavát meg ne hallgassák és ha az mégis beszélni tálna, fülüket bedugni tartoznak.

M dőn a katonák Onkelosz házában megjelentek és avval a császár parancsát tudatták, amaz habozás nélkül elindult velük. Am mielőtt a házat maguk mögött hagyták volna, a küszöbön Onkelosz hirtelen megállott és zokogva csókolgatta az ajtófélfára erősített mezüzó-t. Kisérői szintén megálltak és meghökkenve néztek egymásra:

egy árva hangot is hallattattak volna.

— Haljátok? — kezdte hirtelen Onkelosz.

— Mit? — kérdezték a katonák.

— Akartam tőletek valamit kérdezni. Emberi szokás szerint, szolgál szokta a sötétben a király előtt az utat megvilágítani, avagy a király a szolgál előtt?

— Természetes, hogy a szolgál szokott a fáklyával elől haladni — felelték azok.

— Látjátok, nem így bánt az Örökkévaló Izráellel, — folytatja Onkelosz. — Róia mondja a szentírás: »Nappal hatalmas felhőszi-lop alakjában vezette őket, míg éjjel tűzfelhőbe burkolva haladt előttük, hogy megvilágítsa számukra az utat. — Aztán bibliai versek és bölcs mondásokra terelte a beszélgetést. Szavai annyira megha-

Repülőgép a bibliai korban

A szegedi neológ hitközség most adta ki nagy hírű főabbijának, Löw Immánuel felsőházi tagnak 70. beszédét. A gyönyörűen kiállított kötet a világháború idejében tartott szónoklatok egy részét tartalmazza. A fejtegetésekhez az egész nagy héber irodalom legtitkosabb zugaiból kerül elő az arany-foglalat. Nagyon jellemzőnek és sokak számára megszivlelendőnek tartjuk a következő önvallomást:

— »A mi prédikációnk a midrás továbbkövetése. Az agada lelke lebeg felette. Nem idegen körökből kéri kölcsön szerkezetét. Fölepitése a régi formákban mozog, de a régi formákat új tartalommal telíti. A sok közül kiragadunk egy részletet abból a sátoros ünnepi szónoklatból, mely *Kojhelesz* ama szavaiból kiindulva »nincs semmi új a nap alatt«, a repülőgéppel foglalkozik.

Röpülni régi, hő vágva az embernek. A szárnyaolva, lezuhant röpülő is a hitrege ősi alakja. Az ősidők királyát, aki ellen Ábrahám hadat viselt, Semévernek hívták. A régi íráselemzők e névből *szom-évert* olvastak ki: szárnyat öltött, hogy I-ten ellen támadjon röpülve, vagy szárnyat öltött, hogy röpében idegen vagyont ragadjon el. Salamon királynak dus mondatok színezte képéből éj oly kevésse hiányzik a röpülés, mint Nagy Sándoré. Talmudi hír, hogy Nagy Sándort gömbbel kezében ábrázolják, mert addig szállott mind feljebb, míg a földet gömbnek, a tengert tálnak nem látta. Ez a hír ősi babyloni legendának módosulása. — A 12. század egyik izgató lázadójának, Dávid Alruinak párhívveivel, kik messiási hittel követték, két szelhámos elhitette, hogy Bagdadból egy bizonyos éjjel csodás módon Jeruzsálembé fognak mindannyian röpülni. Vagyonukat jótékony cél ürügye alatt elszedték, őket pedig a kitűzött éjre a háztetőkre rendelték, ahonnan a csodás repülés megfoindulni. De a hajnal föl-

derült és a megcsaltak szor oruan szállottak le a tetőkről. Időszámításukban soká szerepelt később is a röpülés éjele.

Nimródról több változatban beszél a népszerű arab legenda. I-ten meg akarja támadni az égben — akár az agada Seméverje szekrényt készített s négy sarkába egy-egy lándzsát erősít, hegyükre húst tűz, minden lándzsához egy-egy kiéhezelt sast köt. A négy sas a hus felé röpül s magával ragadja a szekrényt és a benne ülő Nimródot. De a büntetés angyala szárnyával legyint és Nimród kék-szülékéből a vízbe fordul. A legenda Viktor Hugóig eljutott, aki-nél Nimród Noé bárkájának roncsaiból készíti röpülő készülékét s lándzsájára oroszánhust tűzve, négy sassal ragadtatja föl magát az ég ellen.

Firduszi hőse, Kej Kávusz király is ég felé röpül. Trónjához magas lándzsák erősítve, amelyek tetejére egy-egy negyed bárányt tűz. Négy sas törtetve igyekszik e husdarabok felé és a trónt, amelybe be van fogva, ég felé röpíti.

Arab legendákban ép úgy szerepel az ember röpte, mint az Ezeregy éjszaka meséiben. 900 körül regéli arab író, hogy egy építész, akivel tornyot építettek, e torny ormára teltek, hogy ott éhen haljon és hasonló építményt másnak ne emelhesen. Erre ő röpülő gépet szerkesztett, amelynek segítségével elmenekült. Egy spanyolföldi arabról, Ibn Firnászról (875 körül) beszélnek, hogy szárny és toll segítségével röpült, de leszálltában megsérült.

... Morgadozva kering, dongbúg fölöttünk, a zugó, léguszó ércmadár; enyészet fegyverét dobja le ellenségeinkre, kétkedve olvasuk *Kojhelesz* könyvében: »és semmi új nincs a nap alatt«.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

csak Goldberger-festőt kérünk! **GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT**

Összes gyártmányait, ugymint:

kékfestő,

kanon, rench, crepp, battist
kanavász, angin, cloth, serge,
fehéráru,

barchet,

flanell, műselyemkelmét, fejkendőket és mindenfajta
maradékot viszonteladók a legelőnyösebben vásárolhatnak

REINER KÁROLY textilláru bizományl raktárában

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok)

Telefon: J. 392-12.

A temesvári orthodoxia életéből

— Levél a szerkesztőhöz —

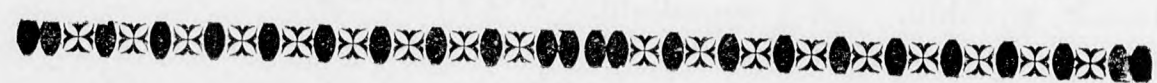
Őnök Magyarországon aligha tudják, hogy Temesváron a józsefvárosi orthodox hitközség mellett a gyárvárosi orthodox hitközség egyre fejlődik, igazi zsidó szellemben. Ez elsősorban Szoffer Hermann gyárvárosi főrabbinak köszönhető, aki a *Tajro*, *avojdó* és *gemilusz-chaszódím* terén kifejtett működéséért az egész hitközség legteljesebb tiszteletét és szeretetét kiérdemelte. Mellette Friedmann Ferenc tölti be a hitközségi elnöki tisztséget, aki műveltségével, ügybuzgalmával, odaadásával a legméltóbb munkatársa a főrabbinak. Az alelnökök Schönbrunn Adolf, Schwimmer Henrik; a gabe-k Krieger Efráim, Pinkasz Dávid buzgalmukkal a jószívűkkel hozzájárulnak a hitközség fejlődéséhez. Érdemüket szerezték a hitközség körül Abrahamsohn Naf-tali, Fogl Bernát, Fried Izák, Kauf-teil Vilmos, Menczer Ede, Schönbrunn Jakab, Schönfeld Salamon, dr. Schwartz, Singer Hermann, Weinberger Márkus, Wiesel Lőb. De a hitközség tagjai általános-ságban vallásos és jószívű emberek, akiknek lelki örömet szerez a *miczvó* és a *cedokó* gyakorlása. A hitközség tagjai között ideális egység-érzet uralkodott eddig. Csak az utolsó időkben mutatkoztak az oly szükséges hitközségi béke megbontására irányuló törekvések. Mert ha mindenütt szükséges a *sólem*, különösen fontos minálunk, az itteni viszonyok mellett, amikor mi itt az orthodox vallá-sosságnak, mely nem orthodox *návlegességben* merül ki, valóságos oázisát alkotjuk. Az történi ugyanis, hogy egyesek kiváltak és „Kruker (nagykárolyi) bészhamid-ros” néven új imahelyiséget béreltek ki. Ez a kiválás remélhetőleg nem fogja a hitközséget fejlesz-tési utjában megakasztani. Ezt a reményt megerősítette bennünk

egy a mult napokban lezajlott kis élénkség. A *naszódí* rebbe egyik hívének *brisz*-családi ünnepélyére leutazott és a legnagyobb szeretettel vették körül choszid-hivei. A sales-szüdesz fél öt órakor kezdődött és éjjel utáni 2 óráig el-tartott. A rebbe nem engedte, éj-félig még egy gyertya meggyujtá-sát sem. Képzelték, hogy a ho-mály mily mély és misztikus han-gulatba ringatta az összes hiveket. Péntek este a lelkesedő chó-

szidokkal telt asztalnál megjelent Szoffer főrabbi is az épen Temes-váron tartózkodó monostori főrab-bival s a rebbe és a környezete részéről a legnagyobb tiszteletben részesült.

Aki Temesvár zsidó életét — orthodox szempontból nézve a dolgot — pár év előtt látta (mint Ön is, tisztelt Szerkesztő Ur) s most van alkalma szemlélni a pár év alatt beállott változást, az csak hálát mondhat a gondviselésnek, aki „*mesane itim*”, megváltoztatja az időket, néha szent vallásunk javára is.

Rosenberg Dávid,
Temesvár.

A Szent Fal körül

Az angol képviselőház megint foglalkozott a kérdéssel. Kenworth ezredes azt kérdezte a gyarmatiügyi minisztertől, miképen egyeztethető össze a felekezetek egyenlőségével az, hogy a zsidók által az engesztelő napon oda-állított spanyolfalat a rendőrség rögtön eltávolította, míg most türik, hogy az arabok beépítsék a Szent Falat? Ugyancsak ő azt kér-di, hogy nem tartja-e a régi állapot megsértésének, azt, amit az arabok provokálólág végeznek. A miniszter diplomatikus feleleteket adott, többek között azt mondta: nem is szabad feltételezni, hogy a kormányközegek nem a teljes felekezeti egyenjogúság alapján ál-lanak.

A palesztinai lakosság állandó izgalomban van, mert az arabok a Szent Fal nyugati része után a keleti részen is építkeznek. Egé-szen provokáló jellege van annak az intézkedésnek, amelyet a legu-tóbb léptettek életbe. Ahol az »orajin kojdes« áll, ott őrhelyet csináltak egy »muezzin« (mohamedán pap-kikiáltó) számára és ez napon-ként ötször kikiáltja a muszlim ima-időket, nem törődve az ott imádkozó zsidó hívőkkel. Egyre

jobban kiderül, hogy a »legfelsőbb muszlim tanács« neve alá csoportosult arab fajvédő szövetkezet ren-dezi a zsidóságnak a heccket. Legutóbb meghívta az indiai mohamedánok egyik vezetőjét Meh-med Ali-t, hogy jelenlétével iz-gasson a zsidók ájtatossági joga ellen a Nyugati Falnál. Az angol hatóság eleinte megtagadta a be-utazási engedélyt, ami az arabok-nál nagy recenzust keltett. Vég-re a hatóság engedett, Mehmed megjelent Jeruzsálemben, ahol nagy szónoklatot tartott — az angol hatalom ellen. Hogy ez meg-történhetett, ez az angol politikai »ügyesség« újabb megnyilatkozá-sa...

Kitűnő minőségű

Hutter

כשר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékke-reskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügye-lete mellett: **Hutter József szap-pangyár és Olajipar r. t.** Buda-pest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461-92, 93, 94, 408-92.

Aki Reb Sájele tanácsára hallgatott

Lapunknak egy barátja a kö-velkező, valóban megtörtént esetet írta meg nekünk:

A győri vasuti állomáson vár-tam a budapesti vonatot és egy-szerre elembe kerül egy régi baj-társam, Kl. J., akivel együtt szol-gáltam a világháboru kezdetén. 13 év óta nem láttam, képzelhe-tő tehát, milyen kitörő örömmel üdvözöltem. Hisz hányan marad-tak ott a különböző frontokon, a-kikkel együtt indultunk el a hívó szóatra és behívó-parancsra. El-mondtam neki, mint vagyok, mint küzködöm az étellel, mint adok hálát a jó I-tennek napról-napra (*jojm-jojm*) s őt kérdeztem meg, hogyléte felől. Erre ő a követke-zőt mondta. Úgy írom le, amint elbeszélte s amennyire emlékeze-temben maradt.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

— Tudod, hogy 1915. nyarán, mint sebesült itthon voltam. A mi vidékünkön az állatállomány már ritkulni kezdett. Mivelhogy korcs-máros és mézárós vagyok egy személyben, gondoltam egy na-gyot és merészet: megyek Erdély-be birkát venni, ott olcsóbb, majd hazaszállítom és az elérendő nye-reségen majd kitatarozom há-zam táját. Összeszedtem 20 500 koronát, ami az akkori időben óriási összeg volt. Utrakeltem a *karánsebi* vásárra. A nagy uton nagyon takarékoskodtam. Elemő-zsiát hazulról hoztam és nem is adtam ki több pénzt, mint *Almás-füzitőn* 4 fillért egy pohár vizért. Óriási volt a hőség és a kocsik teljesen zsufoltak. *Szolnok* előtt összes pénzemet ellopták. Egész jól emlékszem: a rettenetes lelki-állapotban sem felejtettem el el-mondani a „*borüch dajon ho-emesz*” imát. A szolnoki állomá-son leugrottam és a „*Bahnhof-kommandónál*” könyörögni kezdtem, hogy ne hagyjanak senkit távozni, hanem mindenkit moto-zanak meg, talán megtalálom a pénzt. A „*Bahnhofkommandó*” erre engem fogott vállatóra, hon-

nan vettem ennyi pénzt, nem sik-kasztottam-e. Közbe az utasok természetesen kiszálltak és én ott maradtam a szolnoki állomáson egyetlen fillér nélkül. A pályaud-vari kommandáns 10 koronát köl-csönzött becsületszóra és azt aján-lotta, hogy Pesten feljelentést teg-ye a rendőrségen. Pestre érke-zve, 100 koronát kölcsönkértem ma-gamnak s 10 koronát visszaküld-tem a szolnoki pályaudvari pa-rancsnoknak. Pesti lőtásom-futá-som eredménye csak az volt, — hogy az ujságok pár sorban meg-írták az esetemet. Étlen-szomjan elérkeztem *Szombathelyre*. Ott egy vendéglős ismerősöm azt ajánlót-ta: forduljak csak bizalommal *Reb Sájele*hez, *Kereszturra*. Én elkeseredve tiltakoztam ez ellen, de barátom nem tágitott. Kiszá-mítottam mennyi a költség haza, marad még 3 korona, ezt elküld-tem *Reb Sájele*nek. Hazaérkez-tem, egy fillér nélkül. Harmad-napra rá kapok egy levelet a rebbetől *וייל*, hogy csak maradjak otthon, *tojv vocheszed jirdefüchó* (kisérni fognak a jó és a kegye-lem). Erre dühösködni kezdtem, minek engedtem magamat a leve-lezőlap megírására csábítani. Hisz ha a rebbe azt írná, hogy men-jek valahová, hát akkor ennek volna valami értelme, mert talán vállalkozáshoz kezdek, de itthon? El is utaztam volna egzisztenciát keresni, ha anyagilag és lelkileg nem lettem volna annyira össze-törve.

Reb Sájele levele után pár órá-val megjelentek a falu „nadrágo-sai” egy kis sörözésre. Közben megszólal az uradalom első em-bere: „Szomszéd uram, a gazda-sági egyesület az aratók részére 500 liter spirituszt kiutalt nekem, én csak nem fogok pálinkát mérni, vegye át tőlem”. Az üzlet megtörtént. Az árut hivatalosan átvettem, pincébe rakattam s si-eltem tuladni rajta. A nyereség, amit elértem, se többet, se keve-sebbet nem tett ki, mint 20.500

koronát. Azóta többször voltam *Reb Sájele*nél. És ha a mai ne-héz viszonyok mellett sem csüg-gedtem el, annak az oka az, hogy az én esetemből láttam: *hájád Hasém tikzor?* Erőtlen-e I-ten keze? Nem tud-e segíteni a leg-egyszerűbb, bár legcsodálatosabb módon?

— Így szólt a barátom és én az elbeszéléseből azt tanultam meg, hogy a *bitochojn*, az I-ten-bizalom a legrettenetesebb életvi-harok közepette is biztos révet je-lent s hogy ilyen rebbe-járás el-len a leghidegebb ész-embernek sem lehet kifogása.

דענקען זיא אן דען ווינטער אונד דעקקען
זיא איהרען קאהלענדיקסטן אונד האלצ-בעדארף
בייא דער בעסט-רעקאמערטען, שבת ווייש-
הא. מענדען פרימא

Steinmetz Manó, Budapest, VII.,
Klauzál-u. 20. Telefon: J. 464-81

KÉRJ A FÜSZERKERESKEDÉS-BEN
A MOST MEGJELENT,
148 RECEPT TARTALMAZÓ,
SZÍNES KÉPEKKEL ILLUSZTRÁLT
DR. OETKER-FÉLÉ
RECEPTKÖNYVET
ÁRA 30 FILLÉR

HA A FÜSZERES-NEL NINCSEK FORDULJON KÖZVELEEN HOZZÁNK-
DR. OETKER A GYÁRHÓZ
BUDAPEST, VIII., CONTI U. 25.

A 127 receptet tartalmazó
„Hogyan készül a jó sütemény?”
c. könyvecskét kívánatra továbbra is ingyen és bérmentve küldöm.

Rasi és Bouilloni Gottfried

Bouilloni Gottfried, a XI. század vége felé a keresztes hadak vezére, nemcsak a szaracénokat gyűlölte, hanem a zsidóknak is esküdt ellensége volt. Mikor egyszer seregével abba a francia városba ért, ahol Rasi tanított, meghallotta, hogy ez a tudós pap mestere a jövőbelátásnak és egy pillantással bele tud tekinteni az emberi lélek mélységeibe. Bouilloni Gottfried meg akart győződni a szállongó hírek igazságról és ezért föltette magában, hogy áruhában keresi föl Rasi. Ugy is tett: koldusnak öltözött, arcát eltakarta és meghajlott, megtört öreg képében állított be Rasihoz. De alig lépett be a bölcs szobájába, Rasi fölkel, elébe ment és ekként üdvözölte:

— Légy üdvöz, I-ten ostora, te hatalmas elnyomó!

Rasi háromszor meghajolt, aztán így folytatta:

— Miért övezted testedet ezekkel a rongyokkal? Hiszen szemedből fenyegetően villan ki az a hivatal, amelyet a Seregek Ura rád ruházott? De mondd meg, miért jöttél hozzám, uram?

Bouilloni Gottfried szavát először elvette a csodálkozás, aztán megszólalt:

— Mivel tudod, hogy ki vagyok és mi a célom, azt is tudni fogod, milyen sors vár rám. Eljöttem, hogy megkérdezzek: győzők-e, vagy elbukom a szent háboruban?

— Uram, — szólott Rasi — sokat kívánsz tőlem, ki a porból születtem. A Mindenható nem akarja, hogy emberi kéz föllebbentse a jövő fátylát, de mégis arra kérek, adj pár percet, hogy erőmet, tudásomat megfeszíthessem, talán az Ur megvilágosítja elmémet és ajkaimmal felel kérdéssedre...

Rasi talpába burkolózott, arcát

befödte, «mizrach» felé fordult és áhitattal imádkozott. Azután magas fennszóval ezt mondotta:

— Hallgasd meg hát, hercegem, mit izen általam a Seregek Ura. Háromszor győzedelmeskedel ellenségeiden, széjjelszóród őket és Jeruzsálem királyának fognak nevezni, de azután civakodás támad bajtársaid között, ellenségeid új erőre kapnak és te menekülni fogsz előlük. Visszatérsz országodba, de nem győzedelmes, diadaltól ujjongó seregged élén, hanem két megmaradt katonáddal térsz vissza ebbe a városba...

— Hallgass, te véstkárogó holló, — förmedt rá dühösen Rasi a haragos herceg. — Tudd meg, ha minden úgy történik is, ahogy átkozott nyelved megjósolta, hacsak egy ember jön is velem ebbe a városba, kitépem hazug nyelvedet!

Azzal Gottfried dübörgő léptekkel távozott.

Rasi jóslata mégis beteljesedett. Bouilloni Gottfried háromszor győzedelmeskedett, Jeruzsálem királya lett, de a meghasonlott keresztes csapatokat a törökök megverték és Gottfriednek menekülnie kellett. Ami seregéből megmaradt azt a dögvész pusztította el s mikor Gottfried bevonult abba a városba, ahol Rasi lakott, már csak három embere maradt a sok ezer kemény katonából. Mikor Gottfried megpillantotta a város falait, eszébe jutott Rasi jóslata és szólt egyik kísérijéhez:

— Évekkel ezelőtt egy zsidó ebben a városban megjósolta a jövőmet. Minden úgy történt, ahogy előre megmondta, de mégis három emberem maradt, holott azt mondta, hogy csak két kísérijével állitok be hozzá. Hazudott: tehát teljesejdek be rajta az, amit meg-

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461-92, 93, 94. J. 408-92

fogadtam!...

Gottfried kegyetlen szitkozódásokat mormolva ért három emberével a város kapuja alá. Ebben a pillanatban egy omladozó kövált le a toronyról és egyik katonáját agyonütötte. A herceg megrendült: most megismerte I-ten sujtó kezét és hitt Rasi látnoki tehetségében, mert a jóslat valóra vált: csak két embere maradt.

A legenda azt tartja, hogy Gottfried ettől a naptól fogva megváltozott, fölhagyott gyűlöletével a zsidók iránt, akiknek kiválasztott emberét az Uri-ten megvédte egy földi halandó bosszuálló haragjától.

Mour Chir.
Hófehérre csak Wesilla mos

Zenélő menóra

Moajz cür dallamával, finom ezüst kivitelben.

Minden zsidó család legszebb vitrindisze és bármely alkalomra a legszebb ajándék. Kapható:

Sternberg Ábrahám, Budapest, V., Bálvány-utca 23.

Hófehérre csak Wesilla mos

Hadrian és az öreg zsidó

Egy szép napon Hadrián császár Tiberiás városának környékén sétált. Megpillantott egy öreg embert, ki fűgefákat ültetett.

— Öreg, öreg — kiáltotta az ültető ember felé — nem dolgoztál eleget fiatalabb éveidben, most már gondoldj a pihenésre.

— Ifju koromból fogva dolgoztam — felelte az agg, — ám örömmel telik a munkában és így tovább dolgozom, hosszú életet óhajtok, hogy még sokáig hasznos munkát végezhessenek.

— Hány éves vagy?

— Száz éves.

— És te még fűgefákat ültetsz. Annyira biztos vagy, hogy gyümölcsöt még élvezheted?

— Ha I-ten akarja, megérem a fák gyümölcsét, ha I-ten másként rendelkezik, élvezik a gyümölcsöket gyermekeim. Az én szüleim is értem dolgoztak, miért ne dolgozzak én gyermekeimért?

Ez a felelet tetszett a császárnak.

— Hallod-e öreg, meghagyom neked, hogy értesíts az esetben, ha még megéred a fák gyümölcsét.

A császár folytatta útját — néhány év telt el és végre gyümölcsöt érleltek a fűgefák.

— Ezt jelentenem kell a császárnak — kiáltott fel örömmel az öreg, egy kosarat töltöt meg a legszebb gyümölcsökkel és a császári palotába vitte.

A palota bejáratánál azonban feltartóztatták és egy mogorva őr megkérdezte, mi járatban van.

— Mondjátok a császárnak — felelte az agg, — hogy egy öreg zsidó kéri a kegyet, hogy a színe elé járulhasson.

Megtették a jelentést a császárnak, ki megparancsolta, hogy az öreget vezessék eléje. Az öreg belépett mélyen meghajolt és a császár megkérdezte, mi volna óhaja.

— Emlékszel-e császárom arra az

öreg emberre, kit évekkkel ezelőtt fűgefák ültetésénél találtál? Te csodálkoztál, hogy egy száz éves ember még fákat ültet, melyeknek gyümölcsét emberi számítás szerint nem érheti meg és megparancsoltad neki, hogy jelentse, ha a gyümölcsök érését megéli. Ime! az öreg ember én vagyok és ezek a gyümölcsök.

E szavakra a császár felemelkedett, szívélyesen üdvözölte az öreget és egy aranszékbe ültette. Aztán kiadta a parancsot, hogy a fűgét asztalára tegyék el, az öreg kosarat pedig töltsék meg aranyokkal.

A szolgák csodálkozva néztek a császárra, hogy ilyen kitüntetésben részesít egy öreg zsidót. Hadrián császár azonban a kérdő pillantásokra azt felelte:

Ne tiszteljek meg egy embert, kit I-ten szemmeláthatólag ennyire megbecsült?

Az agg vidáman vonult haza és örömmel újságolta szomszédjainak szerencséjét. E szomszédok közt volt egy bárgyu ember, kinek nagyon gonosz felesége volt és az asszony az egész történetből csak azt értette meg, hogy az öreg a császárnak egy kosár fűgét vitt és ezért egy kosár aranyat kapott.

Ezért megtámadta férjét:

— Te ostoba! Csak te nem tudtad, hogy a császár szereti a fűgét és arannyal fizet! Szomszédod ugye tudta? Azt hiszem, amit más tud, azt te is tudhatnád!

A jó ember mit tehetett? Szót fogadott gonosz feleségének, nagy zsákot kerített elő, megtöltötte válogatott szép fűgékkel és a császárhoz sietett. A palota előtt ezt felelte az őr kérdésére:

— Hallottam, a császár annyira szereti a fűgét, hogy arannyal fizeti. Ezért hozok egy zsákra valót.

A császár előtt a jó ember megismételte ajánlatát. Hadrián császár

az ostoba embert a palota kapuja elé állította és mindenki, ki a palotába ment, vagy a palotából kijött, egy fűgét kapott fel a zsákból és az együgyű paraszt arcába dobta. Késő este lett, amikor a játéknak vége szakadt.

Szomorúan tért vissza az ember üres zsákjával és keserű szemrehányásokat tett feleségének:

— Ezt a nagy megtiszteltelést neked köszönhetem.

A gonosz asszony azonban ezt felelte:

— Köszönd I-tennek, hogy fűge volt zsákodban és nem narancs és hogy nem éretlen fűge volt, hanem puha, érett!...

MENÓRÁK

tömör sárgarézben

különböző nagyságban gyári árban kaphatók

MIKA rézárú gyárban

Budapest, Kazinczy-u. 47

Vidéki megrendelések utánvétellel pontosan eszkhözöltenek. — Alapítva: 1886-ban. — Telefon: József 428-27.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt.

Bpest, VII., Kazinczy u. 52-54.

Naponta friss áru. Házhoz szállítás.

Telefonhívó J. 334-76.

Chanukagyertyák

legjobb minőségben, különféle nagyságban, nagyban és kicsinyben kaphatók

Belitzay Béla mézeskalácsos és viaszgyertya öntőnél

Budapest, VIII., Csányi-utca 3.

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók

מצבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY KÖRUT 7. SZAM.

Szombat és ünnepnap zárva.

Tartósan ondoláltassa haját, mert ez hónapokig eltart garancia mellett.
Díjtalan bemutatást és felvilágosítást ad:
Telefon: 890-40.
Kránitz Árpád hölgyfodrász
Budapest, IV., Párisi utca 5. szám. (Főpóstával szemben)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajslach, Kiszlev 18.
Sabosz kezdete (Bpest): 3 óra 55 p
„ kimenetele „ 4 „ 40 „
Kedd estétől kezdve: ותן טל ומטר
Péntek (december 7)
Chanuka előestje.

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50.791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhet.

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— **Meghívó.** A Szombattartók Országos Szövetsége folyó évi december hó 2-án, vasárnap d. u. 3 órakor a budapesti orth. izr. hitközség dísztermében (VII. Dob-u. 35. sz.) tartja alakuló közgyűlését, amelyre minden szombattartó zsidó hittestvért ezennel tisztelettel meghívunk. Tárgysorozat: 1) Elnöki megnyitó. 2) Üdvözlő beszédek. 3) Alapszabályok felolvasása. 4) Ideiglenes vezetőség megválasztása. 5) Záróbeszéd. Az előkészítő-bizottság nevében: Dr. Stern Simon társelnök, Korein Dezső biz. elnök, Weisz Mór ügyv. elnök, Dr. Groszmann Frigyes bizotts. tag, Dr. Deutsch Adolf bizotts. tag, Dr. Stein Artur bizotts. tag, Friedmann Alfréd titkár.

— **A balassagyarmati hitk. elnök halála.** Mélységes gyász borult a balassagyarmati orth. hitközségre. Erdemekben dus hitközségi elnöke, Schwartz Dávid bankigazgató, 73 éves korában, rövid szenvedés után egy bpesti szanatóriumban f. hó 23-án elhunyt. A gyászshir vétele után a gyarmati képviselőtestületben a gyarmati hitközség elnöke, Weisz Miksa elnök, Jónás Emil alelnök és Gansel Ernő elöljáró mentek fel Budapestre, hogy a rituális mosásnál (taharó) részt vegyenek. Holittemét hazahozva, vasárnap, f. hó 25-én kísérték a gyarmati hitközség óriási részvétele mellett örök nyugalomra. Temetésén megjelentek a hatóságok képviselői, élükön Horvát polgármesterrel. A gyászháznál bucsuztatták Dr. Weisz Náthán hitszónok a család, dr. Székely Miksa kir. táblabíró és iskolaszéki elnök az előjáróság, a képviselőtestület és iskolaszék, Dr. Szenes Alfréd ügyvéd a Közgazdasági Bank nevében. A temetési menet a gyászházból a templomhoz indult, ahol a kántor bucsuztatta *kél molé rachamim* imával. Innen az iskola felé vitték, ahol a gyermekek sorfala között egy rövid percre megállt a menet és aztán tovább haladt a Chevra székházába, hol *Deutsch Dávid főrabbi* szívbemarakoló szavakkal ecsetelte a megboldogult vallásos életét. Ezután *Herschkovits Ábrahám rabbi* és *Jungreis Márton füleki dajon* bucsuzott az elköltözöttől megható gyászbeszédben. A temetőben még *Weisz Miksa Chevra-elnök*, hitközségi alelnök bucsuztatta mint munkatársát, elérzékenyülten. Sőt este lett, mire a siron az utolsó rög is elsimult. — *Zichroinjo* *livrochó*.

— **A Bikur Chólim ügyében.** (Levél a szerkesztőhöz.) Tisztelt Szerkesztő Ur! A *Zsidó Ujság* múlt számában a Bikur Chólim országos betegápolási egyesületről szóló cikkben nem látom eléggé kidomborítva az egyesület nemes és minden támogatásra érdemes működését. Tapasztalatom szerint a hazai orthodoxia még mindig nincs tudatában, milyen értékes, vallásilag és emberbaráti szem-

pontból egyaránt a Bikur Chólim munkája. Ezt minden alkalommal alá kellene huzni és a magyarországi orthodoxia tudatába, szívébe s talán zsebébe belevésni. Ezzel kapcsolatban kénytelen vagyok a fennirt cikk egy tévedését helyreigazítani, illetőleg egy nekem tévesen juttatott dicséretet tisztelettel elhárítani. Én ugyanis nem vagyok már tagja a Bikur Chólim vezetőségének, mivelhogy másnemű elfoglaltságom nem enged annyi időt, amennyit a szent cél megkíván és így kénytelen voltam lemondani. Ebből az alkalomból megemlítem, hogy a nevezett közleményük a Bikur Chólim vezetőségének sorából kifejtette dr. Stern Simon ügyvéd nevét, holott ő alelnöki minőségben évek hosszú során résztvesz lelkesedéssel és szeretettel a *gemilusz cheszed* eme intézményének irányításában. Igaz tisztelettel *Mayer Miksa*.

— **Havonkénti szijüm.** Sárospatakon a Bész Hamidros-egyletben minden *Rajschajdes* alkalomból a *Misno 6* rendjére szijumot rendeznek. Az elmúlt *Rajschajdes* szijumját az telte emlékeztetéssel, hogy *Adler Emánuel* gondnok megható szavakban ünnepelte *Stecher Márkust*, aki az egytelnek szép *Sasz-t* adományozott. A nemeslelkű adományozót a *nevoréch-elójkenü* bencsolással tisztelték meg.

— **A pápai (hitközségi) jesiva tanulója** váratlanul elhunyt, hön szeretett Mesterük emlékére a *שבעה* alatt gyászünnepélyt tartottak, amelyen a jesiva összes növendékein kívül megjelent a hitközség elöljárósága *Breuer Lázár* hitközségi elnökkel az élén, továbbá a „Tiferesz Bachurim” *Herczog Gyula* elnök vezetésével, valamint a hitközség számos tagja. Könnyekig megható, közel egyórás heszpedet tartott *Grünberger Benő ros-jesivó*, a cell-dömölki rabbi nagytehetségű fia. Megrázó szavakkal ecsetelte a csapást, amely a megboldogult főrabbi váratlan halálával a hitközséget, az orthodoxiát, de különösen a jesivát érte. Kiemelte a megboldogult Mester kiváló erejéit és nagy talmudtudását, mely őt az ország egyik legnagyobb jesivájának vezetésére predesztinálta. Különösen hangsúlyozta azt a páratlan atyai szeretetet, melyet a megboldogult a jesiva növendékeivel szemben mindenkor tanusított. Beszéde végén tünnevényes ígéretet tett, úgy a maga, mint társai nevében, hogy azt

az — I-tennek és embereknek egyaránt tetsző — utat, amelyet a megboldogult főrabbi az életében nekik kijelölt, hiven követni fogják.

— **„Tiferesz Bachurim” Félegyházán.** Kiskunfélegyházáról jelentik a „Zs. U.”-nak: »Liebermann Ármán főrabbi kezdeményezésére és elnökléte alatt folyó hó 25-én megalakult a „Kiskunfélegyházi Tiferesz Bachurim Egyesület”. Az alakuló közgyűlés az ideiglenes vezetőség tagjaiul a következőket választotta meg: *Klein Vilmos* elnök, *Klein Mór* titkár, *Klein Sándor* gondnok, *Friedmann Béla* pénztárnok, *Liebermann Ferenc* ellenőr.

— **Halálesetek.** Sulyos gyász érte a *várpalotai* orth. hitközséget. *Stein Jakab*, a hitközség évtizedeken át volt templomgondnoka és a Chevra elnöke 80 éves korában hirtelen elhunyt. A megboldogult végtisztessége óriási részvét megnyilvánulásával f. hó 26-án ment végbe, amelyen *Várpalota* társadalma felekezeti különbség nélkül képviselve volt. A gyászszertartást dr. *Singer Leó* főrabbi és *Adler Dávid* kántor vezették. Dr. *Singer Leó* főrabbi a tőle megszokott magasszárnyalásu beszédben méltatta az elhunyt érdemeit és vallásos érzését. Ezután *Gold Vilmos* hitközs. elnök a hitközség nevében mondott bucsuztatót. — Vasárnap kísérték utolsó útjára Bpsten, a németvölgyi orth. temetőbe *özü. Rebenwurz Lipótnét*. Az elhunyt 80 éves matróza közismert volt jószívűségéről és vallásosságáról. Érdemeit főt. *Sussmann Viktor* rabbi méltatta megható, keresetlen szavakban, — *העב"ה*.

— **Beduinok Ráchel siremlékénél.** Egy beduin csapat a *bészlechemi* uton levő Ráchel és anyánk sírjába be akart hatolni, hogy az ott levő értékeket elrabolja. Az őt nem vesztette el a lélekjelenlétét. Bezáratta az épület kapuját; a beduinok nem voltak képesek betörni és dolgozógezellen távoztak.

— **A soproni orth. hitközség** a f. hó 25-én megtartott általános választásai alkalmával elnökéül ismét dr. *Weiler Béla* ügyvédet, Sopron szab. kir. város lb. tisztü ügyészét választotta meg.

— **Temetőgyalázások Berlin mellett.** Németországban 1923. óta a horogkeresztes ébredők beteges módon zsidó temetők gyalázására adják magukat. Eddig több, mint 60 esetben követték el

Az összes füstölthúsáru különlegességeket is, melyek még orth. kóser áruban nem lettek gyártva, mint:

Mozaik, Galanit, Burgasz, Császárkedvence, Sörbomba, Borju-filet,

gyártja a legjobb minőségben az uj

ארטה' כשר

szalámi és füstölthúsáru gyár

STERN
ÉS
TÁRSA

Gyár és expedició:

Budapest,
VII., Nefelejts-utca 12. sz.
Keleti pályaudvar indulási oldalától 2 perc.

Főüzlet: **Király-u. 54**
Telefon: **J. 458—30.**

Fióklarakat:
Péterffy Sándor-utca 42.

Kérje nagybani árjegyzékünket.

Pontos
csomagszétküldés 3-szor
naponta, franco-franco.

Kitűnő libaszalámink, ugymint összes gyártmányaink versenyen felüliek.

מאי חנוכה

?

Válasz jövő heti számunkban e helyen.

ezt a bestialitást. Egynehány esetben elfogták őket, de az esetek nagyrésze kiderítetlen. Mult szardán (nov. 22-én) a Berlin melletti *Köpenick* helységben gyaláztak meg négy sirt, A német zsidók védelmi szövetsége (Centralverein) valamint a köpenicki rendőrség díjat tüzött ki a tettesek nyomra-vezetőjének.

— **Interpelláció a válások miatt.** A felsőházban most interpellálni fog az agrárirányzat egyik főmatadorja, Bernát István, a könnyelmű válások ügyében. Az interpelláció igen komoly dolgot érint. A könnyelmű válások okai részben a vallástalanság elterjedése, részben a fővárosi nyomor szülte bűnök. Így például a zsidó családi élet pillérjei erősen megvannak ingatva, amióta a zsidóság a falvakból és a kisvárosokból a nagy városok felé tódul. De mi okozta a falvak és kisvárosok zsidó-mentességét? A kis zsidót tönkretévő szövetkezeti politika és a vele kapcsolatos irányzat, a melynek egyik képviselője éppen az interpelláló. S mi okozta a vallástalanságot? A »vallás nevében« elkövetett sok bűn, amely az egész kurzus jellegét adja. A könnyelmű elválás ügye tehát nagyon komoly lehet, de előidézni a könnyelmű elválásokat megkönnyítő okokat s azután interpellálni, az okokat favorizálni és az okokat ellenközigazgatási, esetleg rendőri intézkedéseket kérni — nem komoly dolog. Legalább zsidó szempontból nem.

„Magyarok, cigányok, zsidók”. Most jelent meg *Ewald Banse* híres német tudós földrajzi könyve (Buch der Länder). E műben többek között az olvasható, hogy »a magyarság vére törökök, zsidók, cigányok vérével keveredett«. Az antiszemita berkekben nem vették tudomásul a jeles németet, akinek megállapításában megerősítve látjuk azt az igazságérzetünket megnyugtató tapasztalatot: »mindenki abban bűnhődik, amiben bűnözött.« A magyar fajvédők addig hangoztatták a turáni faj tisztaságát, amíg most megkapták vértestvéreikül a cigányokat, vagy — ami őket még

Wesilla mosás a legideálisabb

ארטה' כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR
SNYDERS *ovári* orth. főrabbi
nr hechsereóval ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ
kiváló minőségben minden
szer, csomago- és álmítászer
üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 14.—
Telefon: 8—22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest” 161.

ארטה' כשר

jobban lesújtja — a zsidókat is. Mi Banse professzor megállapításait nyugodtan fogadjuk. A talmudban már erre is van kádencia. Felmerült a kérdés a talmudban, hogy Amojn és Majov vérfertőzésből keletkezett népe felvehető-e a zsidó egyház közösségébe? Az egyik tannaita azt felelte: »Szaché riv király már összekeverte a különféle népeket és így minden nép felvehető a zsidó vallásközösségbe.« — Ime, milyen messze esik a mai fajmagyar teória modernitásában, igazságban és becületességben a 2000 év előtti talmudmes-terekétől?

— A magyarországi lengyel állampolgárok egy-sül-tének zsidó szakosztálya a lengyel függetlenség 10-ik évfordulóját ünnepélyes áhitattal ülte meg. Az ünnepélyen megjelentek a lengyel követség részéről Dr. Strakos konzul, Dr. Mach titkár és Dr. Steiner jogtanácsos. Füst Leó alelnök üdvözölte a konzult valamint a többi vendégeket. Dr. Strakos konzul méltatta a 10. évforduló jelentőségét, kijelentette továbbá, hogy nem ismeri valláskülönbséget és minden állampolgárt egyforma védelembe részesít. Rab Joachim rámutat a zsidóság hőies magatartására, ki az 1805. és 1809. és 1863. évi szabadságharcokban erősen kivette a maga részét. Végül Füst alelnök megköszönte az impczásn számban megjelenteknek részvételét mire az ünnepély, Pilsudsky lengyel tábornagy eltelésével véget ért.

— Külföldön magyar dolgokról. Az angolországi zsidók védelmi szövetsége (Joint Foreign Committee) legutóbbi ülésén ünnepelte Lucien Wolfot, a zsidó közügyek fáradhatatlan harcosát. Wolf az európai zsidók helyzetéről referált s megállapította, hogy Magyarországon a kormány erős kézzel lehetelenné tette az egyetemi zavargásokat. A külföldi újságok a multheti meglepetésszerű és az állatorvosi főisko-

lán lejátszódiótt diákbótrányokat igen élénken kommentálják. — Az Ila e héten tudósítást közöl arról, hogy az orthodox központi iroda felterjesztést intézett a miniszteriumhoz az állatvédelmi javaslattal kapcsolatban a sechitóról. Ez természetesen már régi ügy.

— Barmiczvó. Az elmúlt szombaton ünnepelte Róth Mór szőlőnagybirtokos a gyöngyösi orth. hitk. elnök Sigfried fia bármiczvó avatását. Az ifjú remek szónoklatot tartott. Bibliái és talmudi tartalmak magasszárnyalásu magarázatain felépült szonoklatát követte a nagytudásu Jungreis oltani főrabbi, majd a nagyapa Kirsch (Karlsbad) és utóbbinak veje Schaffer (Frankfurt a.M.) talmudtudósok beszédei.

Családi hírek

Taub Izidor, Kótaj, eljegyezte Horowitz Szerénkét, Vásárosnaményból.

Silberstein Rózsikát Karádról eljegyezte Márkus Lajos, Székesfehérvár.

Néhai Saftier Eisik tarnovi nagyiparos leányát, Juliát, eljegyezte Weinberger Izsák petróleum-inomítógyártulajdonos fia, Weinberger Armin mérnök a „Délkárpati Petróleum-inomító és Kereskedelmi R. T.“ igazgatója, Sátoraljaújhely-Bratislava. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek

— Többeknek: E héten a vidéken egyik ügyünkünk, kit előfizetési díjak beszédével megbiztunk, az új lejáratot a nyugtákon sok esetben tévesen állította ki. Mi a helyes lejáratot az illető t. előfizetőinkkel levélileg közöltük és kérjük a nyugtát figyelmen kívül hagyni. — Pápa: Sürgönye értelmében cselekedtünk. — Nové-Zámky: 1914. nov. 14 = 5675 Chesvan 25. — Ben Jiftoch: Legalább előttünk vessen le inkognitóját. De

akkor is valami ajánlatosabb álnevet kérünk. Ha „Jiftoch bedofoj ki-Semüel bedofoj“ — akkor legálább legyen „Ben Semüel“.

— K. I.: Enunciáció annyi mint nyilatkozat. — Foktó: A trafik-ügyen sajnos, nem lehet javítani.

— J. H. B.: 1) Menorah-könyvkiadóvállalat, Andrassy-ut 17. 2) Azt hisszük, Szatmáron jelenik meg. — T. A., Miskolc: Az illető adó-ügyben a fel a közp. iroda által 2150. sz. alatt 1926. június 7-én értesítve lett. Egyebet nem tehetünk az ügyben. — W. S., Bonyhád: Utánajárunk a dolognak. — W. P.: A gondolat jó volna, de így általánosságban nem lehet leköszölni. — K. M.: A kérdéses biztosító intézet megszűnt. — Felsőreg: A hatósági joggyakorlat az, hogy az első lakóhelyén tartozik hitk. adót fizetni. — W. A., Sopron: Nem ismerjük közelebről. — W. H., Munkács: „נא! A budapesti orth. zsinagógát sohasem használták fel választási propaganda-célokra — Katz rabbi, Dunaszerdahely: Mazeltov! — Kultuszadó: A hitközségek belátásuk szerint vethetik ki a kultuszadót. A kérdéses min. rendelet ezt nem korlátozza. Kirívóan sérelmes esetekben a központi iroda nyújt jogsegélyt.

Felhívom a n. é. közönnég szives figyelmét az egyedüli szombattartó kosár és fonott-butoráru üzletemre,

melvél Hold-u. 15. sz. alól Andrassy-ut 50. sz. alá (Oktogon) helyeztem át. — Raktáron tartok az olcsóságáról közsímet kosár-, kefe-árakat, kertibutorokat és speciális faarut Javítások szakterületen vállaltatnak. Szives pártfogást kér Schwarz Adolf megbízásából Lock Jenő, Andrassy-ut 50. Telefon: Aut. 128-34.

— Rabbi özvegye ezuton köszöni a küldött adományokat. A hideg beálltával még nagyobb nyomorban tengődik beteg leányával, kérve-kéri a hittestvéreket, hogy bármily összeget küldjenek részére „Nagy miczvó“ jeligré a kiadóba.

A nem-orthodox világból

— „Hallatlan merénylet“ a zsidó családi élet tisztasága ellen.

A hírhedt Goldheim, a berlini reform-hitközség szónoka, a múlt század hatvanas éveiben azt mondta, hogy a polgári törvények által elválasztott házastársak nem szorulnak többé rituális válólevélre. Ez a zsidó házasságjogi szempontból nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy a zsidó családokban elszaporítják a vérfertőzés-számba menő összekeveredést; hogy az olyan asszony, aki get levelet nem kapott, férjes asszonynak tekintendő és így új házassága esetében többférjűséget követ el és az ily házasságból született gyermek természetesen kimondott »mamzer«, akit zsidó családba fogadni tilos. A zsidó tradíciókat felrugó eme reformot Goldheim azzal indokolta, hogy a talmud ki-jelentése szerint »dinó demalchüszodinó — a kormányhatalom törvénye törvény«. A dolog eme beállítását tudatos ferdtetés, mert a talmud ezt a kitélet az ország polgári törvényeire vonatkoztatja. A német reform-hitközég és vallásellenes gyakorlatát most akarják londoni »evtársai« meghonosítani. Mattuck londoni »rabbi« ilyen értelemben tett bejelentést. Londonban nagy mebotránkozást keltett ez a Tóragya-ázis, amely a zsidó családi élet tisztaságát oly hallatlan mértékben veszélyezteti.

— A párizsi orosz zsidók. Az Oroszországból menekült és Franciaországban letelepedett zsidók Párizsban külön hitközséget alakítottak. Franciaországban ugyanis az egyház és az állam elválasztása óta minden hitközség magánjellegű intézmény s így bárki alakíthat hitközséget. Az orosz zsidók hitközsége, amely az »Ojhel Jákoj« nevet viseli, 8 imahelyiséget tart fenn s most 1½ mil-

lió frank költséggel nagy templomot akar építeni. Az Oroszországból bevándorolt zsidó báró Günzburg 625,000 fr.-t adományozott e célra. A párizsi régi hitközség az orosz hitközség rabbiját dr. Eisenstadt-ot, aki pétervári főrabbi volt, beváltotta a rabbinatusi kollégiumba (»bész din«).

— Messze keleten, Japánban megalakult »Palestine Restoration Association of Japan« (a palesztinai újrajépítés japán szövetsége), amely céljával tüzte ki Erecz Jiszró-él ügyét szolgálja.

— Zsidó iskola-ügy Lengyelországban. A népiskolák zöme jiddis (zsargon) nyelvű (169). Van 89 héber iskola és harminckét jidis-héber iskola. Lengyel-jidis (az az kettős nyelvű) iskola volt 32, lengyel-héber 9. A statisztika nem mutatja ki, hogy a lengyel állam hány tiszta lengyel nyelvű iskolát tart fenn.

— 11 Nobel-díjas. A múlt számban említett Bergson-on kívül husz év óta 10 zsidó tudós nyerte el a díjat. Küztük van dr. Paul Ehrlich, a vérbetegség elleni gyógyszer feltalálója, Albert Einstein a jelenkor egyik legnagyobb fizikusa.

— Metszőiskola Berlinben. A berlini hitközség metszőiskolát tart fenn. Az intézmény vezetője dr. Jakobovits azt jelenti, hogy 2 évre emelik föl a kurzus idejét. Arra fogják képesíteni a hallgatókat, hogy »sür« előadásokat tarthassanak. »Sür« előadások alatt nem kell valami nagytudományu produkciót gondolni, mert határozatba ment az is, hogy a hallgatók ezentúl a tanulmányoktatásban is részesülnek...

— Léderer Sándor siremlékének felavatása. Mig dr. Mezey Ferenc az országos iroda néhai elnökének még nincs siremléke és csak most alakult — mint azt a »Zsidó Ujság« a multkor megirta

— egy bizottság, sirkőállítás céljaira, a pesti izr. hitközség díszes emléket állított elhunyt elnökének. A siremlék Róna József szobrászműve és zsidó motívumokból van összetéve. Feltünteti a jeruzsálemi szentély két oszlopát: Jochint és Bojaz-t, továbbá az örökmécesst. A felavatás a neológ felekezeti élet vezető egyéniségeinek beszédei keretében folyt le.

Haláleset.

Oppmann Farkas, a budapesti „Torasz-Emesz“ iskolának több mint két évtizeden át volt népszerű melamedja, csütörtökön, f. hó 29-én rövid betegség után, 71 éves korában elhunyt. Pénteken, f. hó 30-án temetik. A megboldogult kiváló talmudtudós volt. — הנצי"ה

Iskolakönyvek

az ország összes iskolái részére kaphatók

Müllernél, Laudon-u. 2. sz. Talészim, máchzojrim, szefórim.

Kundmachung

Wirkungsvolle תרומה in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit, wie zum Beispiel Barmizvo, Chasone u. s. w. Gas-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recommandirt im voraus erbelen. — Mein Israel מנהל ישראל auf Perek, Preis: 1.20.

Rabbiner Israel Braun Budapest, Szövetség ucca 43.

Makón

kitünő orth. kóser házikoszt kapható

özv. Feinné-

nál, Eötvös ucca 20., étellenben az orth. templommal.

— Beteg családapa, feleségével és 6 ártatlan apró gyermekével küzd az éh-halállal, éhesen, lerongyolva néz elibe a téli nyomornak. Kéri az irgalmas hittestvéreket pénz- és ruhabeli adományok küldésére. Címe: Weisz Mór, Eger, Dobó ucca 6.

Menórák, Csillárok

és Világítás R.-T. Budapest, VII., Erzsébet-körül 41. szám

selyemlámpaernyők
írókészletek
ajándéktárgyak

Villany körték
főzők
vasalók stb.

(Royal szálló mellett. Dob-u. sarok.)

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés dessert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilogrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22.

Telefon: József 423-65.

Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek!

Zsidó gyermekek mikulási dolgozatai

A lent következő fejtegetés nem vonatkozik ugyan a pesti orthodoxia gyermekeire, akik nem járnak községi iskolákba, de általában érdekű volta miatt óhajtható a visszásság reparálása a cikkben megjelölt módon. — Szerk.

Velem együtt sok szülőnek és oktatónak aggodalommal telik meg a szíve minden karácsony előtt, azon tény miatt, hogy a zsidó tanulókat a székesfehérvári iskolákban kényszerhelyzetbe hozzák egyes tulbuzgó tanítók, de főleg tanítónők, amidőn arra szoritják őket, hogy a közelgő Mikulás és karácsony alkalmával dolgozatot irjanak. Megfigyelésből tudja minden szülő, hogy szent énekekre is megtanítják őket, rajzokat készítenek ebből a tárgykörből, sőt a karácsonyi játékokban is szerephez juttatják a zsidó tanulókat. Az elemi iskolai tanulók nem mernek szólni ezekről az esetekről, szolgai módon engedelmessékednek.

A tanerők megelégednek eszerint arról, hogy ezek az ünnepek nem minden felekezetenek szólnak és hogy a keresztény tanulókon kívül mások is járnak a községi iskolákba.

Sokszor a tanulók nem tudják magukba szorítani a lelki kényszer emésztő érzését s ilyenkor elmondják, de nemcsak otthon a szülőknél, hanem tanítójuk előtt is tiltakoznak ilyen feladat ellen s önértékesen hivatkoznak zsidó létükre és arra, hogy nekik nincs karácsonyuk. Érthetetlen a tanulók és felnöttek előtt egyaránt, hogy miért kell szegényeknek dolgozat formájában valótlanosságot összeírni? Utóbbi, sarkalatos pedagógiai hiba. A tanterv azért írja elő ezeket fogalmazási anyagnak, mert időszzerű és a keresztény gyermekek eleményei közé tartozik, tehát alkalmas a megjelölt célra. De mit jelent ez egy zsidó gyer-

rek számára, ki a karácsonyhoz fűződő ceremóniákból mit sem látott? Ráoktrojált írás, a nehéz fogalmazás tanítás és tanulásának minden terhével.

Az illetékes hatóság, mikor a tantervbe felvette, jóhiszeműen járt el gondolva arra, hogy a másvallásuakra gondja lesz a tanerőknek és kijelentik, a zsidó tanulókat el kell, hogy »rátok ez nem vonatkozik.« »Erről nektek nem kell dolgozatot írni! Irjatok a ti ünnepeketekről a chanukáról, ha már mindenképpen időszzerű témának kell lenni.« Hangoztatni kívánom, az igazság kedvéért, hogy sok iskolában ily értelemben jártak el a tanerők. Hátra van még az, hogy az illetékes hatóság részéről a tulbuzgók rendelkezését meg, amit mások józan észükre hallgatva már régen keresztül vittek a gyakorlatban.

Schiffer Izidor.

Lechem Osér

A petrozsényi főrabbi műve

A héber könyvpiac a minap egy értékében párját ritkító művel gyarapodott. Megjelent ugyanis »Lechem Osér« név alatt Müller Antal petrozsényi főrabbi homiletikus könyve, mely gazdag tárháza a legkiválóbb morális biblia-magyarázatoknak. Ezen agadikus mű, melynek tudós szerzője, már apósa, a néhai szerencsi főrabbi »Givász-Pinchosz« név alatt nemrég kiadott és saját függelékével ellátott műve által nagy hírnévre tett szert, abban különbözik más hasonló könyvektől, hogy míg azok kizárólag agadikus tóramagyarázatokat tartalmaznak, ebben, a heti szidrával szoros ösz-

szefüggésben álló szép »pilpuk« fejtegetéseket is lelünk.

Említésre méltó, hogy a könyv, mely szellemes magyarázataival fogva, akár egy érdekfeszítő történet, vonzólag hat az olvasóra, könnyű stílusban van megírva, ami annál is inkább válik dicsérettel a szerzőnek, mivel ezáltal kezdeteleg tóraismeretek fölött rendelkezők beletekintését is lehetővé tette.

A könyvet, az utolsó évtized elhunyt nagy rabbijai fölött elmondott magasszárnyalású gyászbeszéd is tarkítják, melyek a mű értékéhez nagyban hozzájárulnak. Többek között ott találjuk az elhunyt belzi, szigeti, ungvári és szatmári gáonok hervadhatatlan érdemeinek méltatását.

Hogy manapság egy mű sajtó alá rendezése egy rabbi számára lehetetlenséget jelent, annak hangsúlyozása teljesen fölösleges. Hány nagy tudású rabbi értékés kézírata fekszik parlagon és már évtizedek óta vár nyomtatásra. A petrozsényi főrabbi műve, egész bizonytalansággal sorsra lett volna kárthatva, ha három nemes gondolkodású és hitszeretettől áthatott híve, munkája kiválóságát fel nem ismerte volna. A szerző a szóbanforgó három »Zebulun« mindegyikének némi ellenszolgáltatás gyanánt, a könyv más-más helyén, egy-egy teljes oldalt szentelt, melyen az adakozó egész életén kifejtett nagy érdemeit örökíti meg az utókor számára, egyszersmind a mű következő fejezetét nekik ajánlja. A szerző a »Lechem Osér« minden egyes példányába — minta gyanánt — sajtó alatt levő »Semen-Osér« nevű »charifosz« könyvének egy ívét is mellékelte. A két könyvből származó bevételek a szerző egyéb műveinek megjelentetésére lesznek fordítva. A »Lechem-Osér« ára 5 pengő és megrendelhető a szerzőnél.

Grosz Albert, Munkács.

Hajszálak kiirtása

hölgyeknek arcáról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszzerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legfokéletebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Országos Tomché Jesivosz Egyesület, Győr

Postacsekk-számla száma 40.530.

— Utólagos Tomché Jesivosz Sabosz bevételek: Bácsalmás 30, Budapest, józsefvárosi imaház 34.60, Keményegerszeg 50, Kisvárdá 150, Lovasberény 8, Nagylónya 22.50, Pácin 17, Sátoraljaújhely Szeferd Hitk. 52.25, Szeghalom 52.65, Zala szentgrót 10, Gyüre 13.10 (Hozzájárultak: Marmorstein József 5.50, Neumann Miksa 2.50, Krausz Hermann 2.20, Fülepn Ignác 1.50, Fülepn Armin 0.80, Krausz Dávid 0.60).

— Chevra Kadisák Tomché Jesivosz Sabosz küldeménye: Tápiógyörgye 45, Kisbér 10, Újpest 10, Ujkécske 26, Nagykőrös 10, Mezőtúr 34, Kőszeg 10, Győr 10, Püspökladányi ifjusági szent egyelet 21.20 (Hozzájárultak Strauszmann E., Gleichmann Emil 1.50—1.50, Lorber Ernő, Schwartz S., Schwartz Adolf 1.20—1.20, Schwartz A., Feldmann L., Farkas Béla, Strömbergmann J., Tennenbaum D., S. E., Gottdiener S., id. Feldmann Farkas Sándor, Blumenfeld Schwartz J. 1—1, Kőrösi Mór Haas Béla, Haas Ferenc 0.50, ifj. Feldmann E. 0.60, Ziszovics 0.50, Wiener Gyula 0.40).

— Tiferesz Bachurimok küldeménye: Bonyhád 84.38, Tab 16.40, Tarcsl 16, Biharnagybajom 5, Debrecen 25.10, Csorna 8.72.

— Templomi adományok: Szentpéterszeg: Blumenfeld David által 6.— Hozzájárultak: Lázár Ignác, Moskovits Ferenc, Blumenfeld D. 2—2. Ostffyasszonyfa: Hoffmann Kálmán ált. 16.— Hozzájárultak: Fellner Lajos 6, Kosztolitz Manó, Manó, Hoffmann K. 5—5, Mágocs: Lebovits József főrabbi által: 25.50, Dunaföldvár: 20, Göncruszka: Neuländer Abraham által 17, Nagyléta: Fohn Gyula által 5.20, Piszke: Koralek Sámuel által 54.84, Budapest Örömvölgy-utcai Imaház Braun Illés által 23, Szany: Krausz Mór által 8.36, Szedres: Beck Béla által 12 (Hozzájárultak: Müller Lipót 5, Donáth Samu, Beck B. 2—2, Friedmann Lipót, Müller Márton 1—1, Singer Zsigmond, Brack Simon 0.50—0.50. Rábahidvég: Deutsch Nándor rabbi helyettes által 23 P. (Hozzájárultak: Politzer Sándor 5, Deutsch Nándor 4.22, Deutsch Abraham 4, Koppel Dezső Sopron 1.60, Deutsch Mór 1.50, Schwarcz Adolf 1.10, Steiner Lipót Rábapüspöki

1.08, Benedek Bence, Steiner Zsigmond, Sauer László, Sauer Győző 1—1, Schwarcz Imre 0.50.) Tomor: Braun Dezső hitk. elnök által 7. (Hozzájárultak: Braun Dezső 4.50, Róth Vilmos 1.50, Schwarcz Elemér 1), Örkény: 10, Jászkarajenő: Weiner Ödön által: 14 (Hozzájárultak: Weiner Hermann 3, Weiner Rudolf, Fischmann Izsák, Fischmann Fülöp 2—2, Weiner Ödön, Hönig S. 1.50—1.50, Weiner Jenő 1, Kellner 0.50). Karád: Rosenbaum Sámuel által 12, Pórladony: Pollak Károly által 1.50, Soltvadkert: 7.50, Kunszentmiklós: 3.80, Székesfehérvár 81.90 Benedikt Jenő által, Hőgyész: Goitein főrabbi által 35, Kőszeg: Dr. Links Izsák főrabbi által 10, Szolnok Orth. Imagegyesület Grünwald László elnök által 4.50, Siófok: Hirsch Mór elnök által 10, Szil: 11.70, Pécs: Fuchs Samu által 80, Tamási: 22.20. Aszód: Hermann József főrabbi által 80, Nagyatád: Molnár János által 15, Nyeregyháza: Mór által 47.40, Szentmiklós: 19.50, Ullmann Árpád által 4.40, Schönherz: Dr. Deutsch 3, Weisz Gyula, Grosz Lévi 2, Grünherz: Habler Sándor 0.90.

— Gyűjtés: Steinberger Ferenc, Szerep gyűjtés 2 P. Hozzájárultak: Farkas Jenő, Steinberger F. 3—3, Schwarcz Nádor, Fried Sándor 2—2, Fried Gábor, Farkas Miksa 1—1, Schenk Bernátné, Heves, gyűjtése 15. Hozzájárultak: Schenk-né 2.50, Dr. Adler Ferenccé, Szántó Adolfiné, Szántó Zsigmondné 2—2, Figler Gézané, Rubinsteinné, Kertészné, Braun Józsefné, Einhornné, Kleinné 1—1, Pollacsek Béláné 0.50. Rechnitzer Lipót, Szepetk, gyűjtése 68. Hozzájárultak: Rechnitzer L. 10, Steiner Lajos, János-háza 5, Spiegel, Póka 10, Biringer Kapuvár 6, Rosenthal, Sárvár 4, Schwartz, Zalaszentiván 14, Stern és Kell Zalaistván 7.50, Breuer József és Ignác, Szepetk 7.50, Spitzer László és Pál, Kisnyom 4, Buchinger Ödön, Somlyószőlős gyűjtése 10. Hozzájárultak: Deutsch Mihály, Felsőiskáz 5, Handler Simon, Doba 3, Buchinger 2, Singer Mór, Kecskemét gyűjtése 17. Hozzájárultak: Grünfeld Gy., Steinerherz Rudolf 5—5, Singer Mór 7.

— Eljegyzési gyűjtés: Weiner Ödön, Jászkarajenő gyűjtése huga, Weiner Piroska és Giled Sándor, Szabadka eljegyzésén 10 P.

— Lakodalmi gyűjtés: Ilyovtt Cili, Berettyóújfalú gyűjtése Nürnbergi Ella és Bányai Béla esküvőjénél 7. — N.N. esküvőnél 7. Fried Menyhért főrabbi, Balmazújváros gyűjtése Steinberger Arnold és Frenkel Rózi lakodalmán 73.40. Markovits Andor, Miskolc gyűjtése Edelstein Erzsike és Berger Salamon esküvőjénél 20. Deutsch Nándor, Rábahidvég, fia lakodalmánál 10, Breuer Jenő, Nagymaros gyűjtése Katz Miklós és Weisz Bözsike lakodalmán 8. Brisk Ferenc főrabbi Biharnagybajom és Gottlieb Henrik, Körösladány lakodalmi gyűjtése 10. Glück Helén és Laudon Rózi, Edelény, gyűjtése 10.50, Glück Mátyás és neje Paskusz Nellike, Nyirma, egybekelésük alkalmából 5. Margittai Margit, Derecske, gyűjtése Klein Aranka és Margittai Jenő lakod. 5. Alt Gyuláné Tinnye gyűjtése Alt Szerénke és Herskovits Ernő esküvőjénél 14, Steinberger Emil és Markovits József Balmazújváros adománya gyermekeik S. Endre és M. Sárrika lakodalmán 6, Löwy Jakab Aszód, leánya L. Regina és Singer Gyula Pápa lakodalmi gyűjtése 69.60, Schwarcz Gyula Mezőcsát gyűjtése Hoffmann Izidor és Schwartz Irmus lakodalmán 5 P.

— Szijum gyűjtés: Lindenfeld Károly Tiszadob gyűjtése 31.24, Beck Béla Szedres gyűjtése 9 P.

— Mazkir gyűjtés: Kornfeld Sámuel Dusnok gyűjtése 20. Hozzájárultak: Grün Bernátné, Lebensfeld Mihályné, Gries Jakab 5—5, Goldgruber Dezsőné 3, Gries Jakabné 2.

— Briszmiló gyűjtés: Goldstein Benő gyűjtése Neumann Lajos szüdenél Nemesapáti 10, Bauer Sándor Esztergom szüde, adománya 20, Klein Pinkász Kiskunfélegyháza gyűjtése Gombó Manó szüdenél Makón 5, Steiner S. Győr gyűjtése Braunstein Lipót szüdenél, Csesznek, 21.50, Sommermann Márk szüdenél Esztergom 44.50, König Lajos Győr szüdenél 41, Hirschler Imre szüdenél Felsőgalla 33.70, Hoffmann Miksa Beled gyűjtése Pollák Ignác szüdenél Pápóc 3.60, Weiner Ödön Jászkarajenő gyűjtése 14.50.

— Különböző adományok: Friedmann Mayer, Hercegszántó 3, Stern Jakab, Tököl 5, Németi Mór, Nyírmegyes Bamidbor sabosz adománya 15, Farkas Vilmos, Örkény 3, Benedikt Jenő, Székesfehérvár által 14.50, Braun Lajos, Disznósd 24. (Folytatása következik.)

Hőföherre csak Wesilla mos

Nyilt-tér.)***Válasz egy nyilt levélre**

Tekintetes Szerkesztőség!

A „Zsidó Ujság” 47. számában egy nyilt levél intézetit hoztam, a melyben a levél írója oktalan támadást intéz a vezetésem alatt álló Chevra Kadisa ellen. Minden más esetben kötelességemnek tekinteném, hogy a Chevrat suyosan sértő, ily valótlan tényállításokkal részletesen foglalkozzam. A konkrét esetben azonban módomban áll a kérdéses tárgyalás koronatanujának hozzám intézett levelét, mint a legélelkebb cáfolatot, bemutatni és így feleslegesnek mutatkozni, hogy ahhoz bármi kommentárt fűzzek, tejesen a t. szerkesztőségre bízva e levél felhasználását és az eset megítélését.

Budapest, 1928. november hó 26.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Friedmann Izidor,

a bpesti orth. Chevra Kadisa elnöke.

Nagyságos Dr. Friedmann Izidor urnak, a budapesti aut. orth. izr. Chevra Kadisa elnökének, Budapest.

Meglepetéssel olvastam a „Zsidó Ujság” legutóbbi számában Ön-höz, mint az orth. Chevra Kadisa elnökéhez intézett nyilt levelet; szük-ségesnek, sőt az igazság érdekében kötelességemnek tartom, hogy a következőket kijelentsem:

Előre bocsájtom, hogy a Chevra előjárósága és az elhunyt özvegye közt lefolyt tárgyaláson — mint az öz. nagybátyja — elejétől végéig részt vettem s így kizártnak tekint-hető, hogy az ott elhangzott nyilatkozatok valamelyike figyelmemet elkerülhette volna.

A leghatározottabban állítom, hogy az előjáróság egyik tagja sem tett oly kijelentést vagy ehhez hasonló értelműt, miszerint ha nem tudnak fizetni vigyék a neológokhoz! Ezzel szemben az történet — és valószínűleg ez okozhatta a sajnálatos félreértést, hogy az öz. a mellék-szobából a telefonról visszajövet, az elhunyt egy nem-orth. rokonának abbeli kívánságát közölte, hogy menjünk a neológ chevrahhoz.

Kiváló tisztelettel:
Grünberg Juda.

*) E rovatban közölte nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— Uj orth. szalámigyár létesült Budapesten. Stern és Társa cég alatt. A gyártelep (Nefelejts-u. 12.) már megkezdte a legkiválóbb szalámi- és füstöltus különlegességek előállítását és szállítását. A cég főüzlete a napokban nyílik meg Király-u. 54. sz. alatt.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

NŐÜL venne idősebb, önálló bentajre özvegyember hozzá illő női. Cim „rendes megélhetés” jelige alatt a kiadóban.

KERESEK fiannak, kinek Pestkörnyéken jólmenő rőfös és divatúru tüzlete van, orthodox vallásos családból, házias, üzletkedvelő, intelligens magasnövésű leányt. Legalább 12.000 pengő hozománnyal. Ajánlatokat „Üzletnagygobbitás” jelige alatt (16 fillér portóval) a kiadóhivatal továbbít.

TALMUDISTA családból szép leányomat férjhez adom 4000 pengővel és győgyört. talmidchochom megélhetése „chom” jeligére portóval a kiadóhivatal továbbít.

KERESEK orth. kácsiát, a kácsiát kis házasné, ahol cseléd van. Lip-schütz Vilmosné, athely.

RŐFÖS szakmában fiatalember szerény igényű állást vállal. Cim: Kepecs Németán, Paks.

IFJUSÁGI egyesületek, nőegyletek vezetőinek b. tudomására adom, hogy mindennemű vallásos és alkalmi (chanukai, purimi stb.) előadásokat, művészi estélyeket rendezek, Budapesten, mint vidéken. Szíveskedjenek címre ügyelni. Holzschlag Sámuel, zsidó művész, Budapest, VII., Dob-u. 21, II. 15.

INTELLIGENS 28 éves urinő házvezetőnőnek, hársalkodónőnek, esetleg kisebb gyermekek mellé ajánlkozik. Németül is beszél. Cim: Moskovitsné, V., Sas-u. 12. tejsarnok, az udvarban.

TÁRSAT keresek, ki nagyobb üzlettel és tőkével rendelkezik. Korcsma, vendéglő-joggal és tőkével bírok. Ajánlatok „kecskemétvidék” jeligére (16 fillér portóval) a kiadóba kéretnek.

INTELLIGENS, vallásos böcher, (Chóver) kitünően tanít talmudot, polgárit. Ajánlatok fizetés megjelölésével Kohn Amrom Makó, címre küldendők.

ORTH. KÖSER közszükségleti cikk terjesztésére vallásos, ügyes akvizitőröket és vidéki képviselőket keresünk. Leveleket „Szalámigyár” jeligére a kiadóba.

KELLEMESEN töltheti chanuka estét, ha azonnal megrendeli „A csodarabbit”. — Ára 2 pengő. Schwarcz Izidor, tanító, Kiskőrös.

LAKÓTÁRSNAK ajánlkozik fiatalember Budapesten. „Huszonég” jeligére a kiadóba.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalabbul készült Schwarcz Lipót könyvnyomdájában Kunszentmiklós. Kérjen árajánlatot.

ALLAST keres tönkrement kereskedő, szorgalmas, becses, ajánlólevelekkel rendelkező jeligére valódi.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírközemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Bar-Kochba

a zsidó ifjuság könyve
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések darabok.
ÁRA 3 PENGŐ.
Megrendelhető a REMÉNY kiadóhivatalában,
Budapest, IV., Magyar ucca 3. szám.

**Katzburg Salamon
könyvnyomdája**

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

מקבל להדפיס ספרים בול וכתובות קלים.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Próféta ucca 7

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

Felekezeti irodáink konferenciái

A béke boldog idejében a hazai zsidóság nem igen törődött az ő országos szervezeteivel. Az orthodox központi és a neológ országos irodák munkájának egy nagy része csendesen, nyilvánosság nélkül folyt le. Ez a helyzet senkit sem nyugtalanított, mert a viszonyok olyan konszolidáltak voltak. És ezért hiába akarta egyszer néhai Szabolcsi fellármázni a közvéleményt a neológ körében, hiába dörgött a »jüddö-uccai halotti krip-ta ellen« (értve ez alatt a Furdó-uccában székelő neológ irodát) visszhangot nem tudott kelteni.

A háboru után megváltozott a helyzet. Az ország megkisebbedett és új feladatok táruultak a megmaradt magyar terület zsidó lakossága elé. Az orthodoxia elvesztette nagy rezervoárját, a felföldet, Erdélyt, ahonnan új és új erőforrásokot kapott. A kelet európai bevándorlás is lehetetlenné vált és így az orthodox vallásosság nem kap új segítőcsapatokat.

A neológia helyzete a csonka országban sokkal kedvezőtlenebb, mint régente. A vagyoniilag előretörő réteg, amelynek áldozatkész-sége oly sok szép intézményt létesített, megcsökken. A kis országban látszik csak meg a zsidótlanodás szomorú s a javítás ut-keresésére ösztönző eredménye: hiábavalók a bankettek, arckép és szobor-leleplezések, hiába a Sulchan Aruch emlegetése — a kitérésű járvány és még inkább a vegyes házasságok rémséges pusztítást vittek véghez. Elég csak egy tényre utalni: a nemesített neológ családok nagy része, a bárósiot-tak pedig egészben már kitértek.

Ilyen viszonyok mellett ugy orthodox, mint neológ körökben az irodák felé fordul a tekintet, várva az utmutatást a megváltozott helyzet teremtette nehézségek legyűrésére. A kis ország mindkét zsidó táborának a maga módján és pozíciója szerint kell a híveit

felrázni tespedésükkel és összetartó buzgólkodásra nevelni. Ez a szempont vezeti a magyarországi irodákat, hogy a zsidó élet problémáival szorosabb nexusba jöjjenek. Ez a szellem megnyilatkozik úgy az orthodox központi bizottság kedden lefolyt ülésében, mint a neológ országos irodának ugyanakkor tartott községerületi elnökök összejövetelén.

Az orthodox központi bizottság tanácskozásai között igen fontos szerepet foglalt el a hitközségi alkalmazottak kérdése. A jesiva-támogatás és a szombattartó szolidaritási front kiépítése nagy kérdései mellett ez a probléma valamiképpen megoldandó minél előbb. Az orthodox tisztviselők külön egyesületbe tömörültek és igazán orthodox hűséggel kérik az illetékeseket nyugdíjkérdésük megoldására. Nem akarnak a nem-orthodox hitközségi tisztviselőkkel még egy ilyen kimondott gazdasági célra sem egyesülni, hanem az orthodoxia keretében akarnak élni szent munkájuknak egy, a jelenleginél valamivel biztosabb kenyérért. A központi iroda e tekintetben még nem határozhatott. A nyugdíjkérdés pénzügyi megoldására vonatkozó adatok és tervek még nem adnak egész tiszta képet a helyzetről. De az iroda tudatában van a kérdésnek a magyar orthodoxia jövőjére való fontosságának — ez volt alaptónusa a probléma egész tárgyalásának.

A kérdés már csak azért is megoldandó, mert a neológ országos iroda vezetősége által összehívott községerületi elnökök ülése is állást foglalt ebben az ügyben. Az elnöki ülés elhatározta ugyanis egy nagygyűlés összehívását, mely nagygyűlés február 19-én lesz. A nagygyűlés határozni fog a tisztviselők nyugdíja ügyében is. Nagygyűlés könnyen lehetséges, hogy valami pozitív elhatározásra jut a nagygyűlés és ebben az esetben az

orthodox tisztviselők hátrányba kerülne, aminek bekövetkezését senki sem óajtja az orthodoxiában.

Az orthodoxia szempontjából igen fontos a neológ nagygyűlés programjába bevett másik — a földbirtok-reformmal kapcsolatos pont. Mint lapunk más helyén olvasható, báró Kohner Adolf elnök kijelentette, hogy a nagygyűlésen semmiféle politikai enunciaciót és semmiféle politikai izü sérelem felhánytorgatását nem enged meg. A földbirtok-reformmal kapcsolatosan van egy intézkedés, amely pusztán tényével sérelmet jelent a zsidóságra, még akkor is, ha nem kísérik kommentárokkal. A tény ugyanis az, hogy a zsidó felekezeti nem kapott a földbirtok-reformmal kapcsolatosan semmit, míg a többi felekezetek, még a csekéri számu unitáriusok is bizonyos fokú megerősítést nyertek a nekik jutott földek által. A neológ nagygyűlésen tárgyalás alá kerül ez a dolog, mely orthodox szempontból legköti figyelmünket.

Az orthodoxia is igényt tart a felekezeti egyenlőség ily dokumentálására.

Az orthodox zsidóság is kivette részét a háboru szenvedéseiből és véráldozataiból. Nincs tehát orth. ember, ki ne kívánná, hogy a neológ nagygyűlés erre vonatkozó határozata ne legyen eredményes és célravezető. Ép oly kívánatos, hogy a neológ iroda községerületeinek átszervezése is sikerrel járjon. A régi községerületek nagyrésze ugyanis nem funkcionálhat és így a meglévő pár községerületet kell új szervezéssel életképessé tenni. A neológ alkotmányos élet fellendülésétől várunk az orthodox életre is.

A két országos iroda egymásmelletti, de híveik sajátosságaiából táplálkozó munkájában látjuk az esz-közt, egy igazi, értékes magyar-zsidó élet lehetővé tételére.